

Leto XXI. Štev. 4

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREJNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

V podobnem družbenem razvoju

je razlog globljega prijateljstva burmanskega ljudstva nasproti Jugoslaviji

Rangun, 4. jan. (Tanjug). Tudi najnovejši tisk posveča veliko pozornost bližnjemu obisku predsednika republike Tita. Tako napoveduje »Guardian«, da bodo jugoslovanskemu predsedniku pripravili toplo dobrodošlico. »Vlada pripravlja velik sprejem,« beleži list, »toda Tita bo še bolj ganil sprejem ljudstva, ki bo spontan izraz radosti in ljubezni.«

List razpravlja o podobnem razvoju obeh dežel in zaključuje: »Prijateljstvo med Jugoslavijo in Burmo sloni predvsem na trdnih temeljih skupnih interesov. Maršal Tito mora to v Burmi občutiti. Počutiti se mora kot doma, mi pa ga bomo pozdravili iz vsega srca.«

Analiza jugoslovanske stvarnosti in podobnosti jugoslovanskega in burmanskega razvoja je

predmet obširnih člankov tudi v ostalih burmanskih časnikih. Tako razpravlja »Burman« v velikem članku čez celo stran o ureditvi nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji ter ugotavlja: »Ob sedemletnici naše neodvisnosti bo naše bralce zanimalo to vpraša-

nje, ki so ga Jugoslavlani rešili, mi ga pa še rešujemo. Zamenjamo besedo Jugoslavija z besedo Burma, imena Siptarjev, Turkov, Slovakov, Rusinov z imeni Karenov, Kačinov, Padaugsov in Palaungsov, pa se bomo znašli pred zelo podobnim vprašanjem.«

OB SEDMI OBLETNICI SVOBODNE BURME

Na braniku neodvisnosti

Rangun, 4. jan. (Tanjug). Po vsej deželi proslavljajo že danes jutrišnji Dan neodvisnosti. Predsednik Burmanske unije Ba U je izdal proglas, ki v njem ugotavlja, da je Burma na poti nenehne napredka.

»Vendar,« je rekel Ba U, »ne smemo počivati na laurikah. Treba je podvojiti naše napore, da bi izpolnili program naše vlade. Mednarodna napetost še vedno obstoja. Biti moramo oprezní. Utrditi moramo in z vsemi silami braniti pridobitve naše neodvisnosti, da bi jih lahko prepustili našim sinovom in sinovom naših sinov.«

»Mir je prvi pogoj za izpolnitev naših načrtov,« je poudaril v svoji poslanici tudi ministrski predsednik U Nu. »Ko govorim o miru, ne mislim samo na našo deželo, temveč na ves svet. Če oba bloka v resnici želita mir, potem se morata odločiti za politiko dobrosamernega popuščanja. Samo tako bo moč zagotoviti napredek vsega človeštva.«

Rangun je davi začel proslavo sedemletnice burmanske neodvisnosti s parado vojske ter članov družbenih, kulturnih in mladinskih organizacij, ki so korakali mimo svečano okrašene tribune.

Na tribuni so bili predsednik unije, predsednik in člani vlade ter diplomatski zbor. Gesla na transparentih v spredu so izražala željo po miru in pripravljenosti, da mir in neodvisnost dežele branijo kot doslej.

Predsednik republike Tito med govorom v indijskem parlamentu v Delhiju

Realne perspektive za Trst

in za gospodarske odnose med Italijo in Jugoslavijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 4. jan. Tržaška in italijanska javnost kaže čedalje večje zanimanje za krepitev gospodarskih stikov med Trstom in Jugoslavijo ter Jugoslavijo in Italijo.

Milanska gospodarska revija »Mondo Economico« poudarja v tej zvezi, da so bila z nedavnim sporazumom o Trstu odprta vrata tudi za veliko polnejše gospodarsko sodelovanje med obema deželama kot doslej. Revija zlasti

opozarja na korist, ki bi jih od tega imel Trst. Statistični izdatki dokazujejo, da je kriza v tržaškem gospodarstvu zelo huda in da je dolgo ne bo moč blažiti z različnimi oblikami pomoči in krediti, kot je bilo to za časa anglo-ameriške uprave v Trstu. Zato je treba najti izhod med drugim tudi v povečanju blagovne menjave in v zboljšanju gospodarskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. S tem bi Trstu ponovno omogočili vlogo posrednika med Srednjo Evropo in prekomorskimi deželami.

»Lahko napovemo,« zaključuje revija, »da bo jugoslovanski trg v prihodnjih mesecih postajal čedalje pomembnejši, ker so sedanje uvozne težave samo začasna značaja. Nagli industrijski razvoj v Jugoslaviji je najboljša poročila za to, da so takšne napovedi pravilne.«

Trst, 4. jan. (Tanjug). Milanski gospodarski list »24 ore« objavlja

v posebni izdaji o gospodarskih problemih Italije v minulemu letu nekaj člankov o tržaških gospodarskih vprašanjih, v katerih zagovarja misel, da je Trst predvsem pristanišče srednjeevropskih držav.

Tržaško pristanišče utegne ponovno oživeti le, če mu olajšajo promet z deželami, ki predstavljajo njegovo naravno zaledje. Zato bo treba v Trstu ustanoviti obsežno prosto luko oziroma ves Trst in okolice proglasiti za posebno, dalje znižati pristaniške in železniške pristojbine ter zboljšati pomorske zveze luke z ostalim svetom. Časnik opozarja, da je imel Trst pred prvo svetovno vojno veliko trgovsko ladjevje. Obstoj pristanišča bo v hudi mednarodni konkurenci odvisen od pristaniščnih naprav in ladij, ki so v Trstu registrirane in je Trst njih plovnio izhodišče. Časnik zahteva za Trst tudi poseben postopek in mnogo izjemnih ukrepov. Zlasti se zavzema za ustanovitev avtonomne fur-lansko-goriško-tržaške pokrajine, kakor jo delno določa že italijanska ustava.

ANGLEŽI SE OBOTAVLJAJO

sodelovati v zahodni agenciji za proizvodnjo in poenotenje orožja

London, 4. jan. (AFP). V britanskih krogih sodijo, da britanska vlada želi čim manj sodelovati pri ustanovitvi in poslovanju agencije za proizvodnjo in poenotenje orožja in da namerava svoje stališče opredeliti šele, ko bo proučila predloge drugih članic

zahodnoevropske zveze o tem vprašanju.

Sredi januarja se bo sestala v Parizu delovna skupina strokovnjakov sedmih v zahodnoevropski zvezi sodelujočih držav. Obravnavala bo francoski predlog o ustanovitvi agencije pa tudi vsa druga vprašanja v zvezi s proizvodnjo in poenotenjem orožja. Francija je na londonski konferenci predlagala, naj bi bila nova agencija pristojna za delitev ameriške vojaške pomoči med članice zveze, naj bi pripravila proizvodne programe, dajala naročila specializiranim industrijam in razdeljevala orožje.

Britansko stališče do te bodoče agencije je zelo rezervirano. V vladnih krogih poudarjajo, da se bo Britanija vsaj za sedaj skušala izogniti sodelovanju v novi organizaciji, ki njeni smotri in meje še niso dobro opredeljeni. Med Francijo in Nemčijo na eni strani ter Beneluxom na drugi, so v tem resna nesoglasja, ker so Belgija, Holandska in Luksemburg v skrbeh, da bi Francija in Nemčija utegnili monopolizirati proizvodnjo orožja.

V diplomatskih krogih sodijo, da je britanska rezerviranost ka-

kor vselej nastala predvsem zaradi že priloženega nezaupanja britanskih državnikov do slehernega predloga, ki kaže na naddržavnost, oziroma ki bi utegnili povzročiti nepričakovane težave britanski industriji. Pričakujejo, da se bo Velika Britanija postavila na svoje dokončno stališče po značaju organizacije, kakor jo bodo konkretnije zasnovali v Parizu.

KRIZA NA ŽELEZNICAH

glavni problem britanske notranje politike

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 4. jan. Če v štirih, petih dneh ne bodo našli rešitve, bo v nedeljo 9. januarja okrog 400 tisoč britanskih železniških delavcev ustavilo delo. To pomeni, da bo železniški promet na omrežju, dolgem kakih 50.000 milj, docela zamrl. Ugasil se bo ogenj v kotlih 19.000 lokomotiv, obstalo bo 46.000 potniških in 1,12 milijona tovornih vagonov.

Velika Britanija, v kateri je 1825 prvič v svetovni zgodovini parna lokomotiva jela voziti po železniški progi, bo morda zdaj doživela eno izmed najhujših stavk.

Vse je pravzaprav odvisno od poravnave spora glede med britanskih železničarjev, ki se je skrajno zaostri zaradi odločnega stališča Nacionalne unije železničarjev. Po pogajanjih, ki se vlečejo že več kot leto dni, je železničarski Trade Union zahteval zvišanje mezd za 15%, pri čemer bi raven plač v lanskem oktobru vzeli za osnovo.

Prometna komisija, ki vodi britanske železnice in predstavlja delodajalca v tem mezdnem sporu, trdi, da ni sposobna ustreči tej zahtevi. Britanske železnice so imele lani kakih 20 milijonov funtov primanjkljaja, medtem ko letos pričakujejo, da se bo povečal še za pet milijonov. Na ta argument je Trade Union odgovoril z zahtevo, naj železnice vrnejo dobičke od železiškega prometa med vojno, ki jih je vzela država.

Zdaj skuša vlada poravnati spor in preprečiti stavko. Obe strani se pripravljata na primer, da bi 9. januarja prišlo do sploš-

ne ohromitve železniškega prometa. V izvršnem odboru Trade Unionov zaključujejo priprave na stavko. Vlada in njeni uradi si prav tako prizadevajo, da bi bili čim bolj pripravljeni na ta dogodek. Mnoge ustanove in industrijska podjetja v raznih delih Britanije so angažirala avtobuse in druga prevozna sredstva. Cela vrsta avtobusnih podjetij je objavila, da so vsa razpoložljiva prevozna sredstva že rezervirana.

Kriza na britanskih železnicah je zdaj glavna tema v britanskem političnem življenju. Tu sodijo, da bi splošna stavka železničarjev pomenila zelo hud udarec za gospodarsko in poslovno življenje dežele. Če bi stavka trajala delj časa, bi nastal zastoj v vrsti industrijskih panog.

»Economist« sodi, da so zahteve po povečanju mezd deloma upravičene, zlasti kar zadeva kvalificirane delavce, poudarja pa, da problema ne bi smeli reševati z državno subvencijo, temveč z zboljšanjem dela na želez-

nica. Časnik trdi, da je na železnicah zaposlenih preveč ljudi, in zahteva, naj odpuste 20% namščencev, torej 100.000 ljudi. Razen tega predlaga list zmanjšanje števila potniških vlakov in prevoza blaga na podlagi polne obremenitve vagonov ter modernizacijo opreme. Ti nasveti so, kot kaže nesprijemljivi za Trade Unione, ker jih ni moč takoj izpolniti. Organizacije na terenu pa zahtevajo takojšnje zvišanje mezd.

Zato je Nacionalna unija železničarjev napovedala ultimatum, zahtevala takojšnje zvišanje mezd, zagrozila s stavko v doletnem roku in odklonila navset, naj bi stvari uredili s pogajanjmi. Nekatere organizacije železniških delavcev na primer v Essexu in Manchesteru so odločno izjavile, da ne bodo sprejele nobene ureditve, razen zvišanja mezd, in sicer točno do 9. januarja.

Nobena stran v tem mezdnem sporu na železnicah ni doslej popustila. Kriza, je sodeč po tem, skoroda brezizhodna. Posledice splošne stavke na železnicah pa bi bile zelo hude in bi močno prizadele gospodarsko in poslovno življenje dežele. Prav ta resnost položaja pa zbujajo upe v britanski javnosti, da se bodo izognili »trčenju na železnici«, kot je ta spor imenoval »Economist«.

Dušan Blagojevič

POTOVANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE V BURMO

Na tretjini poti

Na »Galeb«, 4. jan. (Tanjug). »Galeb«, s katerim predsednik Tito potuje v Burmo na uradni obisk, je prevozil danes popoldne četrtino poti od Kalkute do Ranguna. Razen rušilcev »Triglav« in »Blokovo«, so ga spremljale tri indijske fregate, »Ganges«, »Gomati« in »Godavari«.

Priprave na sestanek Tito-Naser

Kairo, 3. jan. — Predsednik egiptovske vlade Naser je imel 1. januarja enourni razgovor z jugoslovanskim poslanikom v Kairu Markom Nikezićem o bližnjem sestanku med predsednikom Titom in egiptovskim ministrskim predsednikom.

Maršal Tito in ministrski predsednik Naser se bosta sestala, ko se bo predsednik Tito vračal iz Indije in Burme. Kaže, da bo ministrski predsednik Naser z nekaterimi svojimi sodelavci iz vrst članov Revolucionarnega sveta gost predsednika Tita na »Galeb«, ko bo plul po Sueskem prekopu.

V razgovoru s poslanikom Nikezićem je Naser izrazil zadovoljstvo sprico bližnjega sestanka s predsednikom Titom v Suezu in ponovil svoje povabilo, naj maršal Tito uradno obišče Egipt.

Obisk Mendès-Francea v Rimu

Rim, 4. jan. (Tanjug). Francoski ministrski predsednik bo prispel v Rim na uradni obisk 10. januarja. Po programu, ki so ga noč objavili v palači Chigi, se bo v naslednjih dveh dneh

sestal s predsednikom vlade Scelbo, zunanjim ministrom Martinom in finančnim ministrom Vanonijem. Razen tega bo obiskal predsednika republike Einaudija, predsednika senata in predsednika zbornice.

Dva dni pred Mendès-Franceom bo prispel v Rim del njegove delegacije, ki bo imel pripravljene razgovore z italijanskimi predstavniki in bo pripravil gradivo, o katerem bodo razpravljali z Mendès-Franceom. V francoski delegaciji je mnogo predstavnikov gospodarskih ustanov, iz česar sklepajo, da bodo gospodarski odnosi med obema deželama med poglavitnimi vprašanji, ki jih bodo obravnavali v Rimu.

Moskva brzda francoske optimiste

Moskva, 4. jan. (Tanjug). Odgovore, ki jih je dal Malenkov direktorju ameriške televizijske službe »Tele-News« ob Novem letu, označujejo tukajšnji tuji opazovalci za smernece zunanje politike Sovjetske zveze, zlasti nasproti ZDA. Sicer si različno razlagajo izjave Malenkova v vprašanju, ali so možni razgovori s predstavniki treh zahodnih velesil, vendar večidel poudarjajo, da je Malenkov za sedaj zavzel odklonilno stališče. Sodijo pa, da vrata za sestanek štirih državnikov še niso zaprta.

Na ta ugibanja zahodnih opazovalcev je danes ponovno odgovorilo moskovsko časopisje, ki objavlja odmev na izjave Malenkova po svetu. Tisk se zadržuje pri pisanju nekaterih pariških časnikov in poudarja, da »neutemeljeno izražajo prepričanje, da se bodo perspektive za razgovore štirih po ratifikaciji pariških sporazumov izboljšale.«

Vremenska napoved

Vremenska napoved: Oblačno in zamrznilo vreme z manjšimi vmesnimi padavinami, predvsem v zahodni in osrednji Sloveniji. Temperatura ponoči v vzhodni Sloveniji do -6 stopinj, v osrednji med -4 do +2 stopinj, na Primorskem med 2 in 7 stopinj Celzija, podnevi med -4 in +4, na Primorskem do 9 stopinj.

Na bazaru v Rangunu

BONN PRIČAKUJE sestanek Adenauerja z Mendès-Franceom

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 4. jan. — Današnji DPA poroča, da vladni krogi v Bonnu računajo, da bo napovedani sestanek kancelarja Adenauerja s francoskim ministrskim predsednikom Mendès-Franceom v Schwarzwaldu, kjer bo kancelar preživel zimske počitnice. Pristojni krogi v Bonnu smatrajo ta termin za ugoden za razgovore obh državnikov, ker se bo Mendès-France takrat vračal z obiska v Rimu in pri ministrskem predsedniku Scelbi. Če pa do sestanka ne bi prišlo 15. januarja, bi utegnil biti konec januarja v Parizu.

Na dnevnem redu je predvsem posarski sporazum ali bolje rečeno, na njem naj bi pojasnili nespornosti glede posarskega sporazuma, kar je kancelar Adenauer zahteval že 15. decembra v parlamentarni debati o pariških pogodbah v Bonnu. Takrat je predsednik zahodnonemške vlade predlagal, naj bi sklicali konferenco štirih (ZDA, Anglije, Francije in Zahodne Nemčije), če ne bi dosegel s francoskim ministrskim predsednikom zadovoljive ureditve.

Socialnodemokratska opozicija pa poudarja, da je debata o pariških sporazumih v Bourbonški palači jasno pokazala, da Pariz povsem drugače obravnava vrsto

Kako si Konrad Adenauer predstavlja novo nemško vojsko

Povod za to odločno intervencijo vlade v Bonnu je dala izjava francoske vlade, v kateri obravnava Posarje kot »evropsko« področje (Bonn ga obravnava kot nemško ozemlje), v vladni koaliciji v Bonnu pa se prav s tega stališča upirajo posarskemu statusu. Mendès-France je tedaj odklonil sklicanje konference in poudaril, da je posarski sporazum čisto francosko-nemška zadeva. Ta razgovor naj bi pojasnil še več važnih določb iz posarskega sporazuma (pristojnost komisarja za Posarje, plebiscit, proste roke političnih strank itd.).

Admiral Radford v Tokiu

Tokio, 4. jan. (Reuter). — Sef odbora načelnikov ameriških generalnih štabov admiral Radford je začel danes vrsto razgovorov z ameriški in japonski generali. Razgovori bodo trajali dva dni in se bodo nanašali na strateške probleme Daljnega vzhoda in na obrambo Japonske. Vladni krogi zatrjujejo, da bodo Radforda obvestili, da bo vlada nadaljevala politiko bivšega ministrskega predsednika glede postopnega večanja japonskih oboroženih sil, da pa bo zahtevala, naj zmanjšajo japonski delež v izdatkih za vzdrževanje ameriške vojske na Japonskem.

Izjemno stanje v Panami

Panama, 4. jan. (AFP). Panamska skupščina je za 10 dni ukinita vse osebne svoboščine, da bi olajšala preiskavo po atentatu na predsednika Remona. Preiskavo vodita dva sodnika.

Doslej je bilo aretiranih nad 40 ljudi, med njimi tudi dve ženski. Policija je izvedla racije po vsej državi, vendar atentatorjev še niso našli.

Sinoči so predsednika Joseja Remona pokopali. Dosedanji podpredsednik Panama Jose Ramon Guizado, ki je postal predsednik, je danes preprosto dosedanjo vlado. Dosedanjanega ministra za socialno zavarovanje

določb pariških sporazumov, kakor jih tolmači Bonn. V Bonnu pravijo, da ne gre samo za posarski sporazum, marveč tudi za pravico Nemčije, da se pogaja z drugimi državami, za oborožitev Nemčije itd.

Tu pričakujejo, da bosta predsednika vlad nadaljevala tudi razgovore o gospodarskem sodelovanju med Francijo in Zahodno Nemčijo in o ugotovitvi skupnih teles za njegovo pospeševanje. Sam kancelar je pred bonnskim Zveznim zborom poudaril, da bo v okviru francosko-nemškega sodelovanja laže odstraniti trenja v posarskem sporazumu. Rekel je, naj bi francoska vlada spremenila gospodarsko konvencijo s Posarjem tako, da bi lahko nemški kapital in industrija sodelovala na tem področju z enakimi pogoji kakor francoski.

V Bonnu pripisujejo bližnjim razgovorom važen pomen, ker

Dag Hammarskjöld na Kitajskem

Peking, 4. jan. Pekinški radio poroča, da je generalni tajnik OZN Hammarskjöld prispeil v Kanton. Po večerajšnjih razgovorih z Nehrujem v Delhiju je nadaljeval pot na Kitajsko s posebnim letalom, ki mu ga je dala na razpolago indijska vlada. Po krajšem odmoru v Kantonu je Hammarskjöld nadaljeval pot v Peking, kjer se bo sestel s Ču En Lajem.

Riccarda Manuela Arais je imenoval za zunanjega ministra, Victoria Julija pa za ministra za socialno zavarovanje.

naj bi prinesli taka pojasnila in dopolnila posarskega sporazuma, ki bi zadovoljila obe strani. Toda to vprašanje je toliko bolj kočljivo, ker povezuje Pariz usodo vseh pariških sporazumov s posarskim sporazumom.

Rade Vujović

Raabovi očitki Sovjetski zvezi

New York, 4. jan. (USIS). — Avstrijski kancelar Raab je izjavil, da bo združena Evropa prisilila SZ k pogajanjem in popuščenju. V izjavi dopisniku revije »US News and World Report« je poudaril, da po njegovem mnenju mirno sožitje za Avstrijo ne pomeni ohranitve sedanjega stanja. Sovjetsko zvezo je obdolžil, da po njeni krivdi še niso dosegli sporazuma o državni pogodbi.

Tuniške zahteve

Zeneva, 4. jan. (Reuter). Generalni tajnik tuniške stranke Neodestur Salah Ben Jusuf je izjavil, da francosko-tuniška pogajanja, ki trajajo že pet mesecev, jasno kažejo, da Francija »ne namerava izpolniti svojih obljub« glede tuniške neodvisnosti.

Dejal je, da bo morala francoska vlada prevzeti vso odgovornost za posledice takšnega ravnanja. Prvak Neodestura je postavil naslednje minimalne zahteve za neodvisnost Tunisa:

1. Dosledno je treba določiti rok za izpolnitev vseh konvencij, ki omejujejo francosko suverenost v Tuniziji.
2. Sestaviti je treba homogeno tuniško vlado, ki bi takoj prevzela vso odgovornost za javni red in ustanovila nacionalno vojsko.
3. Tuniškim sodiščem je treba dati vse pravice, ki jih imajo zdaj francoska sodišča v Tuniziji.

— Z VSEH STRANI SVETA —

MADZARSKA SPREMENBA V PLANSKI KOMISIJI

Budimpešta, 4. jan. Madzarska časopisna agencija poroča, da je Predzid republike razrešil dolžnosti prvga podpredsednika planske komisije Hercega Ferenc in ga imenoval za pomočnika ministra za metalurgijo in strojegradnjo. Hkrati je bil predsednik urada za rezervno delovno silo Kosa Istvan imenovan za prvga podpredsednika planske komisije.

ZDA PRIVILEGIJI ZA VOJAŠKE PROSTVOLJCE

New York, 4. jan. (AP). Eisenhower je razglasil, da bodo mnogi privilegiji nekdanjih bojevnikov priznani tudi tistim, ki vstopijo v vojsko do 31. januarja. To je povzročilo znaten dotok prostovoljcev v vojaške formacije. Privilegiji se nanašajo tudi na šolanje, vojaške vaje, rehabilitacije, posojila, oskrbnitve in primera brezposelnosti in podobno.

SE EN LETALEC ZADRŽAN NA KITAJSKEM

Washington, 4. jan. (AFP). Predstavniki ameriške letalstva je večeraj sprito vesti radia Peking izjavil, da je Američan John Thomas Dauncy, ki je zaprt zaradi vohunstva, priznal, da so ga novembra 1952 poslali na Kitajsko z nalogo, naj s posebnimi pripravami v letalu v polnem letu dvigne nekega vohuna, ki so ga pred tem spustili s padalom na Kitajsko ozemlje. Predstavniki ameriškega letalstva je priznal, da takšne naprave obstajajo, vendar je za dviganje takšnih potrebščin s tal, pri čemer je pripomnil, da jih ni nikdar uporabljal kak posameznik.

SOCIALNOGOSPODARSKA IN POLITIČNA SESTAVA PREDVOJNE JUGOSLAVIJE

Predvojna Jugoslavija je bila med najbolj zaostalimi državami v Evropi. Od celotnega števila njenega prebivalstva je bilo samo nekaj 10 odstotkov zaposlenih v industriji, rudarstvu in gradbeništvu, vtem ko je živelo na vasi nekaj 75 odstotkov prebivalcev, ki so obdelovali zemljo na razmeroma zaostali način.

Čeprav je Jugoslavija po zalogah hidroenergije približno s 66 milijoni kWh na drugem mestu v Evropi, takoj za Norveško, je znašala leta 1938 proizvodnja na prebivalca samo 70 kWh. Takratno evropsko povprečje pa je znašalo 350 kWh, da ne omenjamo primerjave z bolj razvitemi deželami Zahodne Evrope, kjer je znašala proizvodnja 350 do 380 ali celo z Norveško, ki je znašala, če se ne motim, nekaj 3300 kWh.

STRATEŠKI MATERIAL IZ LATINSKE AMERIKE

Bogota, 4. jan. (AP). Ameriški republikanski senator George Malone je izjavil, da bi ZDA lahko nakupile vse potrebne strateške potrebščine v Latinski Ameriki. Malone je predsednik senatskega pododbora za strateški material in je sedaj na potovanju po Latinski Ameriki.

EGIPT POMOČ MEDNARODNEGA RK POPLAVLJENCEM

Zeneva, 4. jan. (Reuter). Zveza društev Rdečega križa je objavila, da so poslali Egiptu pomoč v vrednosti več kot 10.000 dolarjev za 1000 ljudi, žrtve poplave na področju zgorajega Nila.

KORUPCIJSKA AFERA

Kairo, 4. jan. (AFP). Dvema državnima podtajnikoma, dvema drugima visokima funkcionarjema in trem poslovnim ljudem so oblasti odredile hišni pripor, dokler ne bodo objavili rezultatov preiskave, ki so jo začeli proti njim zaradi sodelovanja v neki veliki korupcijski aferi.

KENIJA OPERACIJE PROTI MAU-MAU

Nairobi, 4. jan. (Reuter). Oblasti so objavile, da je bilo pri zadnji policijski akciji v bližini Nyerija ubitih 9 članov organizacije Mau Mau.

KITAJSKA BRZOJAVNE ZVEZE Z INDIJO

Peking, 4. jan. (IIS). Med Delhijem in Pekingom je bila vzpostavljena redna radijska brzojavna zveza. Začela se je s slavnostnim prenosom govorov indijskega

BAKRA NANGAL IN SINDRA dva činitelja indijskega kmetijstva

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Danbar, januarja

Zvedeli smo, da je zgradila Indija v sedmih letih svoje neodvisnosti mnogo industrijskih naprav. Pravo sliko pa smo dobili šele danes, ko smo si ogledali veliko tovarno umetnih gnojil v Sindri. Obratovati je začela leta 1949, zdaj pa že izdelava letno na stotisoče ton umetnih gnojil. To je največja tovarna umetnih gnojil v Aziji in sodi med največje in najmoderneje na svetu.

Ogled te velike tovarne je še enkrat potrdil naš glavni sklep, do katerega smo prišli na naši poti po Indiji, da se namreč vse indijsko gospodarstvo razvija skladno in da teži hkrati tudi po napredku kmetijstva. Zato se je usmerilo na graditev tistih industrijskih naprav, ki lahko nepo-

sredno pripomorejo k povečanju kmetijske proizvodnje.

To velja za največji indijski namakalni hidroenergetski projekt Bakra Nangal ter za celo vrsto drugih večjih in manjših sistemov prekopov za umetno namakanje. To velja za moderno tovarno umetnih gnojil v Sindri orjaka, ki je dal kmetijstvu že 722.533 ton umetnih gnojil.

Malo razvitemu indijskemu kmetijstvu sta najbolj potrebni dve stvari — voda in umetna gnojila. Indija je storila že zelo mnogo, da bi zagotovila kmetijstvu ta dva najvažnejša činitelja, brez katerih ni njegovega napredka. Zanimivo je, da tovarna umetnih gnojil v Sindri v začetku ni mogla prodati svojih izdelkov. Kmetje umetnih gnojil niso bili vajeni. Zdaj pa je povpraševanje po umetnih gnojilih že tako naraslo, da tovarna vzlic velikanski proizvodnji — tisoč ton umetnih gnojil dnevno — ne more kriti niti četrtnine povpraševanja. Indijska vlada je ukrenila vse potrebno, da bodo zgradili še dve veliki tovarni umetnih gnojil, ki so ju že začeli graditi.

Ko smo ogledovali tovarno v Sindri, smo strmeli spriču njenih naprav in obsega, njenih najmodernejših strojev, velike avtomatizacije, izredno dobre organizacije

cije dela in čistoče vseh naprav. Predstavniki tovarniške uprave so nam pojasnili, da je pri graditvi tovarne sodelovalo nad 40 tujih strokovnjakov in inženirjev, zdaj pa sta v njej samo še dva tuja visoko kvalificirana strokovnjaka. Indijski inženirji so bili v kratkem času kos proizvodnemu procesu, tako da zdaj upravljajo tovarno brez sleherne tuje moči.

Indijci so na to ponosni, in sicer ne brez razlogov. S takšnim naglim razvojem so prepričevali znanilci vse teorije, po katerih naj ne bi bili sposobni upravljati sodobno industrijo. Ogled te tovarne in gradbišč Bakra Nangal ter raznih drugih indijskih tovarn je pokazal, da Indija v svojem industrijskem razvoju zelo skrbi za delovnega človeka. V Sindri, kakor tudi drugod, smo videli okrog novih tovarn moderna delavska naselja.

Plovba po Sueškem prekopu ni več svobodna

Kairo, 4. jan. (AFP). Uradni predstavnik egiptovske vlade je danes izjavil novinarjem, da je zunanji minister Mahmud Fawzi obvestil veleposlanike ZSSR, Irana, ZDA, Turčije in Velike Britanije, da egiptovska vlada ne bo dovolila nobeni izraelski vladi prehod skozi Sueški prekop.

DANES PO SVETU

Novoletna želja

Novoletnih izjav nemara ni moč pojmovati kot preizkušnje deklaracije o bodoči politiki posameznih vlad, vsekakor pa so nekakšno merilo razpoloženja in vzdušja v mednarodnih odnosih. Poglavari držav predsedniki vlad in drugi državniki govorijo o specifičnih problemih, težavah in upih svojih dežel in pri tem razložijo tudi svoje poglede na življenjsko najvažnejša vprašanja. ki

zanimajo vse človeštvo — na vprašanja mira.

Celo površni pogled na izjave, katerimi so letos sprejeli Novo leto kaže, da si je poimenovali državnikov, ki zastopajo najrazličnejše družbene probleme, v nekaterih starih podobno. Če izvzamemo Čangajška, ki zahteva »boj proti komunizmu na Kitajskem oziroma vojno, je v vseh izjavah prišlo do izraza želja po ohranitvi in utrditvi mira.

Misel, da razlike v družbeni ureditvi niso nobena »ovira« mirnega sožitja med državami in da ima »sleheri narod pravico svobodno izbrati svoj vladni sistem« (Papagos), vsekakor prevladuje v noveletnih poslušalcih. Te trditve dopolnjuje ugotovitev, da »posvoda čedalje bolj prodira težnja po pogodbeni ureditvi neskladnosti, torej z mirobiljubni sredstvi« (Raab) in da »zdaj ni »važnejše naloge, kot so skupni napor za ohranitev mira in mednarodne varnosti« (Malenkov).

Vse to vedno moč drži. Priporočila je treba, da večina noveletnih izjav izraza popuščanje mednarodne napetosti, ki je bilo že doseženo, in željo, da bi dosegli nove uspehe v tej smeri.

Res da so bile izrečene kaj različne sodbe o vzrokih, ki so zmanjšali volno nevarnost, in v skladu s tem tudi o poteh, ki bi jih bilo treba v prihodnje ubrati. Nekateri izmed teh sodb so zažalost precej enostranske. Čeprav je dosega nekera ravnotežja v razmerju sil nedvomno vplivala tudi na ublajitev vojne nevarnosti, ni realno domnevati, da bi nadaljnji klopčev volajških sil katerekoli bloka sama po sebi pomenila spodbudo za nadaljnjo pomiritev. Takšna pojava ni lahko beremo v nekaterih noveletnih izjavah na Zahodu. Po drugi strani nenikakor nepričljivo tuji trditve, izražene v nekaterih vzhodnoevropskih izjavah, da si zahodna dežela tako rekoč žele, da bi se nevarnost vojne in agresije povečala.

Te enostranske poimovanja, ki so izraz stanišča nekaterih med blokci, so bolj opozorjalo na potrebo po poglavitni spoznanju, da je moč sleherne ureditve neiti samo v zbliznanju gledič in v sporazumevanju — kar je že prišlo do izraza v večini noveletnih poslanic. In na to, da je treba nadalje mobilizirati mirobiljubne sile na svetu za ohranitev mira in mirnega sodelovanja med narodni. (Titto).

ZDA BODO PORAVNALE ŠKODO ZARADI POSKUSOV Z ATOMSKIMI BOMBAMI

Tokio, 4. jan. (AFP). ZDA so privolile, da bodo izplačale dva milijona dolarjev japonski vladi kot odškodnino za škodo, povzročeno med lanskimi preizkusi atomskih bomb na Bikinih.

zanimajo vse človeštvo — na vprašanja mira.

Celo površni pogled na izjave, katerimi so letos sprejeli Novo leto kaže, da si je poimenovali državnikov, ki zastopajo najrazličnejše družbene probleme, v nekaterih starih podobno. Če izvzamemo Čangajška, ki zahteva »boj proti komunizmu na Kitajskem oziroma vojno, je v vseh izjavah prišlo do izraza želja po ohranitvi in utrditvi mira.

Misel, da razlike v družbeni ureditvi niso nobena »ovira« mirnega sožitja med državami in da ima »sleheri narod pravico svobodno izbrati svoj vladni sistem« (Papagos), vsekakor prevladuje v noveletnih poslušalcih. Te trditve dopolnjuje ugotovitev, da »posvoda čedalje bolj prodira težnja po pogodbeni ureditvi neskladnosti, torej z mirobiljubni sredstvi« (Raab) in da »zdaj ni »važnejše naloge, kot so skupni napor za ohranitev mira in mednarodne varnosti« (Malenkov).

Vse to vedno moč drži. Priporočila je treba, da večina noveletnih izjav izraza popuščanje mednarodne napetosti, ki je bilo že doseženo, in željo, da bi dosegli nove uspehe v tej smeri.

Res da so bile izrečene kaj različne sodbe o vzrokih, ki so zmanjšali volno nevarnost, in v skladu s tem tudi o poteh, ki bi jih bilo treba v prihodnje ubrati. Nekateri izmed teh sodb so zažalost precej enostranske. Čeprav je dosega nekera ravnotežja v razmerju sil nedvomno vplivala tudi na ublajitev vojne nevarnosti, ni realno domnevati, da bi nadaljnji klopčev volajških sil katerekoli bloka sama po sebi pomenila spodbudo za nadaljnjo pomiritev. Takšna pojava ni lahko beremo v nekaterih noveletnih izjavah na Zahodu. Po drugi strani nenikakor nepričljivo tuji trditve, izražene v nekaterih vzhodnoevropskih izjavah, da si zahodna dežela tako rekoč žele, da bi se nevarnost vojne in agresije povečala.

Te enostranske poimovanja, ki so izraz stanišča nekaterih med blokci, so bolj opozorjalo na potrebo po poglavitni spoznanju, da je moč sleherne ureditve neiti samo v zbliznanju gledič in v sporazumevanju — kar je že prišlo do izraza v večini noveletnih poslanic. In na to, da je treba nadalje mobilizirati mirobiljubne sile na svetu za ohranitev mira in mirnega sodelovanja med narodni. (Titto).

V JUGOSLOVANSKI PRAKSI

ščansko demokracijo pomenila odpuščati se revoluciji in izročiti družbo v protidemokratske roke. Skupni nazori bodo seveda vezali posameznike in skupine tudi v pogojih neposredne demokracije, toda to grupiranje ni da bi moralo imeti značaj togih strankarskih formacij. Ta razvoj neposredne demokracije bo hkrati tudi proces odmiranja države kot instrumenta razredne zavesti. Tu vidimo mi bistveno razliko med mehanizmom meščanske posredne demokracije, ki je v vseh svojih

klasičnih oblikah afirmacija centralizirane državne oblasti in sistemom socialistične neposredne demokracije, sloneče na naraščajočem družbenem samoupravljanju, ki je konec koncev samo politična oblika odmiranja države kot razrednega instrumenta na splošno. K takšni spremembi države vodijo po mojem mnenju vsa pota razvoja demokracije — pa naj bo izhodišče klasični mehanizem meščanske demokracije ali pa državni mehanizem socialistične revolucije.

jalce pa nad 6 odstotkov, in spričo izredno težavnih zunanjepolitičnih pogojev, v katerih gradimo socializem — bi pomenilo mehanično vračanje na klasične meščanskodemokratske oblike odpuščati se pripravljenosti na obrambo revolucije in njenih pridobitev, to se pravi konec koncev, odpuščati se tako neodvisnosti naše dežele kakor tudi graditvi socializma v njej.

V socialističnih gibanjih so sicer kritiki naših nazorov, ki postavljajo vprašanje takole: mi ne zanimamo upravičenosti in neogibnosti vaše revolucije, ki je odpravila protidemokratski reakcionarni sistem, toda po revoluciji bi morali upostaviti sistem klasične evropske demokracije.

ri nastajanja takšnih demokratičnih oblik, ki bodo organski odsev socialistične gospodarske baze. Za takšen razvoj stvari ne govore samo navedeni načelni momenti, marveč tudi konkretni politični razlogi. V naših razmerah, to se pravi v razmerah dežele, v kateri odpade na razred, ki upravlja družbena proizvodjalna sredstva, dobra tretjina prebivalstva, na drobnolastna proizva-

Strojna in kovine predelujoča industrija je zaostajala za Avstrijo 11-krat, za Italijo 12,5-krat, za Belgijo 19-krat, za Francijo 33-krat in za Švedsko 50-krat.

Jugoslavija je 100 odstotkov svojih potreb po koksu, nafti, avtomobilih, transformatorjih, traktorjih, rotopapirju itd. krila z uvozom.

K vsemu temu je treba prišteti, da je Jugoslavija dežela več narodov, pri čemer so med posameznimi njenimi deli v gospodarskem razvoju velike razlike. Takšna socialna, gospodarska in politična sestava je onesposabljala Jugoslavijo, da bi mogla s starimi razredi na čelu napredovati v svojem gospodarskem razvoju. Nasprotno, čedalje globlje jo je potiskala v gospodarsko odvisnost od tujine in čedalje večje relativno zaostajanje v primeru z razvitimi deželami. S tem pa se je morala seveda nenehoma dvigati tudi stopnja njenega izkoriščanja. Sadovi takšnega stanja so bili: čedalje večje gnitje sistema, čedalje večja zaostritev protislovij in čedalje bolj reakcionarni in protidemokratski politični sistemi. Samo revolucionarno gi-

banje socialistične usmeritve je lahko privedlo deželo na novo pot uspešnega boja, za rešitev iz zaostalosti. Zato je tudi prišlo do revolucije. Zato je revolucija tudi zmaga. Socialistična usmeritev torej tu ni bila samo izhod iz notranjih družbenih protislovij, marveč tudi edina možna pot iz zaostalosti.

Ti materialni in politični činitelja pa so, čeprav na drugačen način, vplivali in delno se zdaj vplivajo na razvoj naše družbe po revoluciji. Revolucija je sicer spremenila značaj oblasti in sprostila napredne družbene, materialne in politične sile, ni pa mogla avtomatično spremeniti materialnih odnosov v deželi, torej tudi ni odpravila iz njih izviraajočih protislovij. Očitno je torej, da bi — celo če bi se načelno odločili za to — vsi poskusi, da bi socialistična revolucija upostavila klasični meščanski demokratični sistem — kakršnega niti meščanstvo ni moglo upostaviti prav zato, ker je to onemogočila zaostritev notranjih družbenih protislovij — morali doživeti popoln neuspeh. Deželo bi neogibno poglgnili bodisi v vrtnice meščanskih vojn, bodisi v roke reakcionarnega despotizma, restavratskih razredov, ali pa, kar je verjetneje, državnokapitalističnega birokratizma.

II. Pogoji za razvoj socializma in socialistične demokracije v Jugoslavi i

Skozi prizmo takšne problematike gledamo mi tudi na notranji razvoj jugoslovanskega socializma in njegovega demokratičnega političnega mehanizma. Zato mi kategorično odklanjamo že omenjeno tezo, da mora notranji razvoj Jugoslavije neogibno privedi do mehanične obnove pravednih oblik meščanske demokracije. Naša demokracija je stvarno šele prvi korak, toda korak v sme-

NAŠA TRGOVINA Z JUŽNO AMERIKO se čedalje ugodneje razvija

Naša prizadevanja, da razširimo trgovinske odnose z inozemstvom na čim večji krog držav, kažejo v zadnjem času čedalje realnejše oblike ne samo v naših trgovinskih odnosih z državami bližnjega in Daljnega vzhoda in Južne Azije, marveč tudi v naših trgovinskih odnosih z državami Južne Amerike, kjer se nam odpirajo vse večje možnosti za blagovno izmenjavo in zlasti za preskrbo z različnimi surovinami, ki jih nujno potrebujemo. Na tem področju je naša država že lani pokazala večjo aktivnost. Kot rezultat lanskega obiska posebne delegacije pod vodstvom tov. Jakova Blaževića lahko danes zabeležimo sklenitev pet trgovinskih sporazumov, in sicer s Čilejem, Urugvajem, Brazilijo, Argentino in Bolivijo.

Največji obseg blagovne izmenjave je po teh sporazumih zankrat predviden z Brazilijo. Trgovinski sporazum s to državo predvideva razširjenje vrednosti izvoza in uvoza na 18 milijonov dolarjev v vsaki smeri. Za izvoz v Brazilijo pridejo v poštev predvsem cement, kovine in elektromaterial (v sporazumu je predviden tudi izvoz investicijske opreme za elektrarne), za uvoz pa zlasti bombaž, surove kože, kava in volna. Blagovni seznami sporazuma z Argentino določajo povečanje blagovne izmenjave na 13,5 milijona dolarjev v vsaki smeri, pri čemer predstavljajo glavne naše izvozne proizvode les, celuloza, kemični in kovinski predmeti, stroji in transportne naprave, glavne uvozne proizvode pa surove kože, volna, pšenica, laneno olje, kvebračo in industrijske maščobe. S Čilejem smo prvič sklenili trgovinski sporazum, ki že v začetku določa obseg trgovine v vrednosti 8 milijonov dolarjev tako pri izvozu kakor tudi pri uvozu. Naš izvoz v to državo bo obsegal celulozo, papir, kemične proizvode in elektromaterial, neš uvoz pa zlasti žilski soliter, mangan in volno. Vsi ti sporazumi predstavljajo novo afirmacijo naše industrije v tujini in pomenijo hkrati, da se bomo v bodoče neposredno preskrbovali z različnimi uvoznimi surovinami, kakor so zlasti surove kože, strojno kvebračo, žilski soliter za naše kmetijstvo in kava.

ZUNANJETRGOVINSKA ZBORNICA USTANAVLJA SVOJE PREDSTAVNIŠTVO ZA KOLUMBIJO, VENEZUELO IN EKVADOR

Ko se je naša delegacija lani mudila v Južni Ameriki, so trije člani te delegacije neslužbeno obiskali tudi države, ki leže v severnem delu Južne Amerike — Kolumbijo, Venezuelo in Ekvador — da spoznajo možnosti za razvoj naše trgovine v teh državah. Na temelju poročila članov

delegacije je Zvezna zunanjetrgovinska zbornica v Beogradu spoznala, da so tudi te države za našo zunanjo trgovino zelo privlačne. Seveda pa bo treba z njimi šele navezati tesnejše poslovne stike. V ta namen je zbornica sklenila ustanoviti v enem izmed glavnih gospodarskih središč teh držav, verjetno v Bogoti (glavnem mestu Kolumbije) svoje stalno predstavništvo. To predstavništvo bo vodil tov. Ernest Pihler, ki je imel včeraj v Trgovinski zbornici za LRS sestanek z našimi zunanjetrgovinskimi in proizvodnimi podjetji, ki se zanimajo za ta trg.

Vse tri dežele leže v tropnem pasu Amerike. To so predvsem kmetijske države, ki nimajo še pomembnejše industrije, vendar so jo začele razvijati. Kolumbija je med njimi po obsegu in številu prebivalcev (13 milijonov) največja. Uvaža skoraj vse industrijske izdelke in ima obsežno zunanjo trgovino v letni vrednosti nad eno milijardo dolarjev v vsaki smeri. Izvažata poleg kmetijskih pridelkov

Začela se je gradnja tovarne celuloze pri Banji Lukci

Sarajevo, 4. januarja. Na Medenem polju pri Banji Lukci so začeli graditi novo tovarno celuloze, ki bo dograjena do konca leta 1957. Tovarna bo predelovala bukov les in bo na leto izdelala približno 40.000 ton sulfite celuloze, ki jo bodo uporabljali kot surovino v industriji umetnih vlaken. Največji del te proizvodnje bo predelala tovarna viskoze v Loznici. Po obvestilih, ki smo jih dobili v zavodu za gospodarsko planiranje Bosne in Hercegovine, je za zgraditev tovarne celuloze odobrena za letošnje leto približno poldruga milijarda dinarjev. Gradbena dela se bodo začela spomladi.

To je tretja tovarna celuloze, ki jo grade v Bosni in Hercegovini po osvojitvi. Prva je bila zgrajena v Prijedoru in izdelujejo v njej iz jelkinega lesa na leto 36.000 ton

tudi nafto, ker se je v zadnjem času pridobivanje nafte močno razvilo. Sosedna Venezuela je eden izmed največjih proizvodnikov nafte na svetu. Čeprav šteje le 5 milijonov prebivalcev, izkazuje še večji obseg zunanje trgovine kakor Kolumbija, namreč 1500 milijonov dolarjev v izvozu in 1000 milijonov dolarjev v uvozu. Tudi ta država uvaža skoraj vse industrijsko blago, za izvoz v Jugoslavijo pa prihajajo v poštev kava, eksotični les za ladjedelstvo in v perspektivi tudi visokokvalitetna železna ruda. Trgovina se razvija v Venezueli docela prosto, medtem ko imata Kolumbija in Ekvador deloma klirinške sporazume. Tudi v najmanjši izmed teh držav, v Ekvadoru (s tremi milijoni prebivalcev), imamo precejšnje možnosti razviti našo trgovino, predvsem z izvozom industrijskih izdelkov.

V vseh treh državah, ki so danes navezane predvsem na blagovno izmenjavo z ZDA, se opaža pripravljenost, razviti v večjem obsegu tudi trgovino z drugimi državami. Seveda pa bo treba zlasti v začetku živahnejše trgovinskega poslovanja upoštevati njihove trgovske običaje. Trgovsko poslovanje je mogoče le z večjim ali manjšim plačilnim rokom. Zahtevo po takojšnjem plačilu štejejo namreč trgovci kot izraz nezaupanja v solidnost in plačilno zmožnost, kar bo treba upoštevati tudi v naši devizni praksi. F. S.

sulfite celuloze, ki jo predelujejo v papir. Drugo tovarno grade v Maglaju in bo začela poskusno obratovati sredi letošnjega leta. Izdelovala bo letno 24.000 ton sulfite celuloze iz smrekovega lesa, ki jo bodo predelovali v embalažni papir.

NA POLEDENELIH TLEH

Včeraj je v Ljubljani nekoliko deževalo, in ker je bilo tudi hladno, je že zgodaj zjutraj nastala poledica. Kakšnih večjih nesreč sicer ni bilo, toda takih-le prizorov ni bilo malo.

Nova davčna tarifa na promet z izdelki

Z novo davčno tarifo na promet, ki je začela veljati z 1. januarjem t. l. so se spremenile stopnje davka na promet nekaterih izdelkov v primeri z minulim letom. Tako se je pr. davek na promet s petrolejem za razsvetljavo zmanjšal od 70 na 50 din za kg, za motorna prečiščena olja od 100 na 50 din, za cement vseh vrst pa se je stopnja povečala od 27 na 35%, vtem ko se je za večje število izdelkov ter orodja in potrebščin v gradbeništvu, rudarstvu in obrti znižala stopnja od 15 na 10%.

Davek na promet s soljo za ljudsko prehrano se je skrčil od 14 na 12 din za kg. Znižala se je tudi stopnja za tekstilne izdelke. Za volnene tkanine znaša stopnja 30% v primeri s 40% v minulim letu, za tkanine iz umetne svile 42% v primeri s 48% v prejšnjem letu ter svilene trikotaje 22% v primeri s prejšnjo stopnjo v višini 24%.

Stopnja davka na promet z usnjem in obutvijo je narasla, vtem ko je stopnja davka na promet s

Poslovni koledar za l. 1955

Revija »Borec« je letos prvikrat v lastni založbi izdala poslovni koledar, ki so ga pred kratkim prejeli naročniki, večidel podjetja in ustanove. Uredniški odbor žal ni mogel ustreči kasnejšim naročilom, ker je naklada 14.000 izvodov takoj pošla. »Borec« poslovni koledar je tiskan v 6 jezicah, opremljen z barvnimi slikami v uvodu in pred vsakim mesecem. Zunanja oprema je luksuzna, saj je koledar vložen v usnjen ovitek in je zato nadvse primeren dar ne le za domačega človeka, marveč tudi za še tako razvujenega tujca.

Splošno mnenje je, da je koledar edinstven tako po obliki kakor po vsebini. Ima seveda nekaj pomanjklivosti, kot na pr. nekoliko preveč prozoren papir. Nekateri so tudi predlagali, da bi se barvne slike s pokrajinskimi motivi, ki ločujejo meseca, ravnale po letnih dobah, kar bo seveda uredniški odbor skušal prihodnje leto izboljšati; oziroma upoštevati.

Omeniti je treba, da ima »Borec« poslovni koledar za leto 1955 poleg praktičnosti tudi propagandno obsežnost, saj barvne slike ponazarjajo večidel lepote naše ožje domovine, kar nedvomno koristi pospeševanju turizma. Če upoštevamo, da so mnogi naročniki, zlasti pa izvozna podjetja, koledar za letošnje leto v svojih znakom poklonila tudi poslovnim znancom v zamejstvu, je bila s tem vsekakor podarjena njegova propagandna vloga.

Glede na to, da je »Borec« poslovni koledar letos kljub razmeroma visoki nakladi pošel, ga namerava uredniški odbor prihodnje leto izdati v precej večji nakladi.

sladkorjem, rastlinskim in jedilnim oljem ostala enaka.

Zaradi zavarovanja lesnega sklada je znatno narasel davek na promet z lesom za kurjavo vseh vrst ter lesnih pragov in rezanega gradbenega lesa iglastega drevoja.

Radi imajo ta košček zemlje, toda...

To je zgodba o ljudeh in zemlji na Kočevskem. Začela se je že davno, a svoje posebno obsežnost je dobila leta 1950, ko je cesar Karel IV. podaril 1350 Frideriku Ortenburškemu 300 družin premaganih frankovsko-turinskih kmetov. Ortenburžan jih je naselil v gozdnatih krajih svojega ribniškega gospodstva in novodošli tujci so v starih, opuščeni naseljih postavili lesene kočice (zato so jih Slovenci imenovali Kočevarje). Zagrenjeni izkoreninjeni so najbrže sovražili to zemljo, niso se je oprleli, zanje je bila mačeha. Vsa stoletja so krošnjariji po svetu, zemlja je bila dobra le v sil, tako so obdržali tudi svoj jezik in navade, dokler... dokler se niso izselili, vrnili v svojo »domovino«. Takrat šele so začutili, kako močno je stara zemlja v njih, da je nje sok v njih krvi in mesu. Mnogi so napravili samomor, ostali so zdaj v tujini in sanjajo o kočevski zemlji... Prepozno! Prevarani!

NOVI NASELJENCI

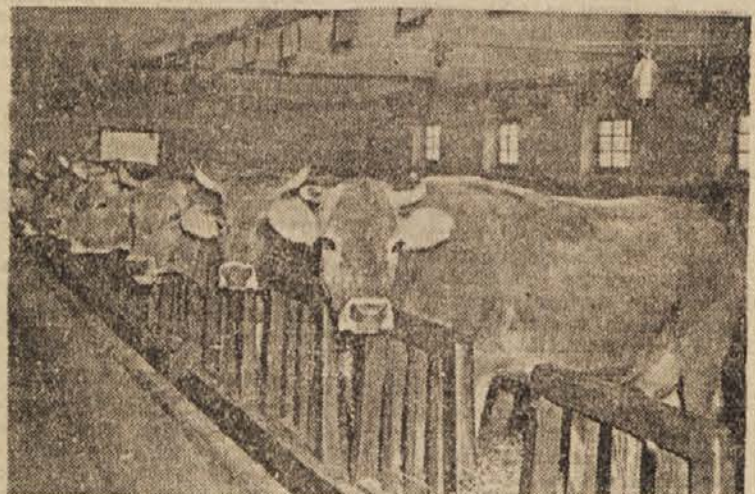
Revolucija je dvignila nove ljudi, z nadami so se vrgli v njen objem in prišli od vsepovsod na zapuščenem gradu: s Štajerske, iz Prekmurja, z Gorenjske, s Primorske, iz Dolenjske, Notranjske in sosednje Hrvaške; mladi in stari, samci in družine. Zeleli so eno: dom in zemljo, ki je do sedaj niso imeli. Začeli so graditi velika gospodarska poslopja in hleve, zbirati živino ter postavljati temelje novemu življenju. 36.194 ha zemlje na področju 60 opuščeni vasi je bilo treba oživeti. Od tega je bilo orne zemlje le 849 ha, vrtov in sadovnjakov 130 ha, travnikov, košenic in pašnikov pa 6448 ha; ostalo gozdovi in grml-

čevje. Naseljenci so povezani v podjetju (državno kmetijsko-gozdarsko posestvo), ki je razdeljeno na 10 kmetijskih, 10 gozdnih enot in štiri druge za upravo. Possestvo upravlja delavski svet. Ze več kot 9 let traja boj med došleci in zemljo. Zemlja je hvaljena, ljubezen vrača za ljubezen, dobro rodi, veliko daje. Pokrajina je tipično živinorejska, kajti podlaga ji je krmna osnova, tako je tudi poljedelstvo prilagojeno živinoreji. Izmed rastlin, ki dajejo tržni presežek, je edino krompir. Kočevska hoče postati vir plemenske živine, zlasti za govedorejo in prašičerejo.

DOSEDANJI USPEHI SO VELIKI

Letošnji jesen so imeli 1753 govedi, izmed teh 880 krav, 607 telic, starih od treh mesecev do treh

let, in 22 plemenskih bikov. Prašičev so imeli 1221, od teh osem plemenskih merjascev in 137 plemenskih svinj. Pri govedoreji je treba omeniti, da goje predvsem krave sivorjave pasme. Biko so uvozili iz Švice, krave pa so domače, saj jim je praksa pokazala, da je živina, vzrejena na tem področju v lastni reži, boljša kakor kupljena: prilagojena je prehrani in negi v množični reji. Letos je že 772 krav rodovniških, od katerih jih je 10 z molznostjo nad 4000 litrov mleka na leto. Največ pa je krav z molznostjo od 2000 do 2500 litrov mleka. V prašičereji redijo nemško požlahtneno svinjo in delno nemško žlahtno, ker pa so se svinje pasme veliki jorkšir izkazale bolje, zlasti za prasiatve, bodo v bodoče redili velikega jorkširca čiste krvi.

Živiva se dobro počuti v moderno urejenem hlevu

Iz Ljubljane

STANOVANJA V LETIH 1950 do 1954

na razstavi v Mali galeriji

V prostorih Male galerije je že nekaj dni odprta razstava pod naslovom »Stanovanja v LRS 1950-1954«. Na tej razstavi, ki jo je organiziralo Društvo inženirjev in tehnikov LRS, so razstavljene fotografije stanovanjskih zgradb, ki smo jih v Sloveniji zgradili v zadnjih štirih letih. Razen tega so razstavljene načrti za te zgradbe, deloma pa tudi podobe moderne notranje stanovanjske ureditve.

Med novimi stanovanjskimi zgradbami, ki smo jih zgradili v zadnjih letih, vzbujajo na razstavi pozornost zlasti moderni stanovanjski bloki, ki so jih zgradili v Mariboru za Tovarno avtomobilov in za Mariborsko tekstilno tovarno. Razen novih ljubljanskih stanovanjskih hiš, katerih podobe so prav tako razstavljene, vidimo na razstavi nove hišice stanovanjske kolonije za tovarno papirja v Vidmu, novo stanovanjsko naselje na Jesenicah. Nove hiše so zgradili tudi v Slovenski Bistrici, v Pivki, v Radovljici, v Velenju.

Zanimive so hiše s tako imenovanimi vrstnimi stanovanji, ki jim je moč prizidati neomejeno število enakih stavb na obeh straneh. Na razstavi so vidna prizadevanja ljubljanske fakultete za arhitekturo, ki skuša uveljaviti pri izdelavi načrtov sodobna načela moderne graditve stanovanjskih hiš, pa tudi prizadevanja raznih projektantov, po katerih

zaslugi so v zadnjih letih dobili vrsto sodobnih stanovanjskih naselij po vsej Sloveniji.

Na razstavi so razstavljene tudi izdelki tovarne »Stol« v Kamniku ter podobe moderno urejene

kuhinje, ki jih prikazuje Zavod za napredek gospodinjstva.

Razstava v Mali galeriji je dokaz prizadevanja slovenskih inženirjev in arhitektov, ustvariti našemu delovnemu človeku zdrav in prijeten dom, ustrezen načelom sodobne kulture. R.

NOVOLETNO PRESENEČENJE V TRNOVEM

Prav gotovo trnovski otroci niso pričakovali, da bodo dobili za novoletno razvedrilo otroško igrice. Redko so namreč kulturne prireditve v Trnovem, in kdo bi mogel kaj očitati?

saj je že dosti svojega časa posvetil otroškemu vrtcu v Trnovem. Prav izmed teh otrok je že uspelo pridobiti nekaj takih, ki bi se ob skrbnem vodstvu razvili v dober igralski naraščal.

Režiserka C. France — sestra in S. Trpin — Tonček z materjo

Ni kulturnega doma. Zakotna dvorana, zapuščina preteklosti, brez prernih stranskih prostorov in brez opreme ni prostor, kjer bi se lahko uspešno razvijale, krepile in polno zaživele ustvarjalne sile kulturno-prosvetnega dela tega predela Ljubljane.

Vzile težavam se je sicer potasi, a iz žive potrebe rodilo KUD »France Prešeren«, za katerega želimo, da bi postalo nosilec ljudsko-prosvetne vzgoje.

V okviru tega društva deluje tudi mladska sekcija in prav ta je v teh dneh postavila na oder Spicarjevega »Pogumnega Tončka«.

Otroci so hvaležna publika in so to otroško predstavo tudi radostno sprejeli. To je igrice, kjer nastopa pogumni bajtarski Tonček s svojo bolno materjo in sestrico, izkušeni berač, prevzetni vaški otročaji, podkupljivi kmet in pravilni svet z vilami, vilinim kraljem, povodnim možem, škratom in večjo igrice pozivljajo še vsaki in pesni vložki. Torej vsakega nekaj, a čisto dovolj, da povede otroka v svet fantazije, lepe besede in pozitivnega čustvovanja. Prav zaradi tega vzgojnega pomena je prav, da tako prizadevanje pozdravimo in podpremo.

Pri tej predstavi nastopajo cibernički iz otroškega vrtca (ki se mimogrede povedno, stiska brčkone v najslabših tovrstnih prostorih), učenci pruske šole in gimnazijci od 13 let.

Ko že govorimo o »Pogumnem Tončku«, je prav, da povemo tudi besedo, dve o pogumni mladi režiserki, ki je pripravila našim otrokom to novoletno veselje. Komaj 18-letna France Cvetka, gojenka II. letnika vzgojiteljske šole v Ljubljani, sicer ni več novinka pri delu z mladino,

Tu bi omenili le 7-letnega Trpinovega Slavčka kot Tončka, sestrico Mičevce (berač in Miheč), ki so se nam predstavili že v ribičevem »Crnem zmacu«. Zati prostor ne dopušta, da bi se ustavili ob vsakem igralski posebej, čeprav zaslužijo pohvalo prav vsi sodelujoči, saj so to šolarji in gimnazijci, ki jim prostega časa ne preostaja. Prav zato je njihovo sodelovanje dokaz veselja in ljubezni do nastopanja.

Mlada tovaršica je pokazala zares dosti smisla, domselnosti in le-najdljivosti, a predvsem je dokazala, da se da tudi z najpreprostejšimi sredstvi doseči uspeh, če ne manjka dobre volje.

Rada bi poudarila še nekaj! Prav ob tej priložnosti je bila tov. C. Francecova deležna vse podpore KUD-a, predsednica na čelu, po drugi strani pa jo je podpiralo polno razumevanje staršev nastopajočih otrok. To je za sedaj osamljen primer. Želimo pa, da bi takšno razumevanje postalo lastnost večine staršev, tudi tistih, ki so jim danes vzgojna vprašanja iz tega ali onega razloga še španska vas. Potem se nam bo vzgojni cilj že močno približal.

Prav zato pa prebivalci Trnovem želim, da bi našo kulturno-umetniško društvo »France Prešeren« bilo glede na nujnost delovanja deležno večje izdatne pomoči.

Naj ob koncu povemo, da bodo brez nekaj tednov člani dram. sekcije uprizorili Schillerjevo »Kovarstvo in ljubezen« v režiji tov. Accetta. S to predstavo se bo KUD »France Prešeren« vrstilo tudi v tekmovanje ljubljansko-prosvetnih otrok, ki bo v okviru proslav desetletnice osvoboditve Ljubljane. A. L.

MED LJUBEZNIJO IN KRUHOM

V Zajčjem polju, v najlepšem hlevu rodovniške živine. Tu je krava Bistra, nad njo visi bakreni zvonec: Najboljša krava v Sloveniji. Na črni tablici je napisano: Bistra, Livolt št. 9, teža 570 kg, rojena l. 1948. Mleka letno 6134 litrov, po teletu 30 litrov na dan, teletila trikrat. — Pride kravar in jo pogladi po sivem vratu: »To je zlata vrednost.« Kravar je vesel, zdrav mož, slovenska govornica mu nerodno teče. Je Kočevar? Ne, nemški ujetnik Henrik, ki se noče vrniti domov. Doma ob holandski Friziji so imeli nad 80 takih dobrih krav (bele s črnimi lisami).

»Kaj naj tam? Ni več krav, ne hleva,« tu je postal tih in otožen, »ni doma, ni domačih. Vse je uničila vojna!« Kravar Henrik je našel v Zajčjem polju nov dom. Vzljudil je zemljo, hlev, živino in... spomladi se bo oženil... toda to sem izvedel drugje, tako postrani.

Tudi Tončka iz Loškega potoka je našla tu dom. Doma je bilo veliko otrok, morala je v svet. Najprej v živinorejsko šolo, zdaj je tu in dobro ji je. V Cvrtlerjih sem našel na prekmurske delavce. Veliko jih je odšlo že domov, bili so le sezonski. Ti, pred menoj, so postali sanjavi, ko sem omenil dom.

»Naš dom? Ne. Tu ne bomo ostali. Z Ano sva prišla za nekaj let, ker se žive stari. Potem se bova vrnila.« Pogledal je skozi okno in najbrž je sanjal o ravnem polju, kjer vitki topoli šumijo v polnih večerih — Stisnilo me je v srcu: mar ta zemlja še zdaj ni dobila ljudi, ki bi jo ljubili?

Brigadir iz Mlake nas je vodil na Malo goro.

»Oglejte si to in povejte, kaj občutite!« Stali smo zmedeni sredi ceste in gledali na vse strani. Komaj vidne ruševine, ki jih je porastlo robidovje in mah, zarastla sadna drevesa, le starodavna majhna cerkev je še ohranjena.

»Tu je bila nekoč kočevska vas, kjer so bile tri gostilne!« Jesensko žalost se mi je razlila po krvi. Tam, kjer je zdaj kup drobnirja, je nekoč stala krčma: nekoč so živi ljudje tam našli veselje in uteho. Pod tem okleščeno kostanjem so nekoč zaljubljeni fantje prepevali v polemih nočeh. Po tisti trati, tam pri vodnjaku, so nekoč otroci nabirali spomladanske zvončke. Življenje...! Zdaj je vse tiho, mrtvo, kot pogrebci strmino v spominu.

K besedi sta nas spravila šele kmeta iz Koblarjev. Prvi s polhovko, je bil nekoč doma v Cabru. Včasih je gozdaril pri bogatiji gospodarjih, po osvoboditvi pa je prišel na Kočevsko s sedemčlansko družino:

»Stari ljudje so govorili, da vsak pičle leti v gnezdo, kjer se je izvalil. Jaz pa ne. V Cabru ne grem nikdar več. Dosti sem tam prestal. Zdjaj sem tu samostojen, imam zemljo, pa tudi moje besede upoštevajo.« Trdo je postal, vil kozarec na mizo. Nekoliko je pomislil.

»Sedem otrok imam, nobeden od njih noče delati na zemlji. Sem zastojni prišel sem in garal, zastojni vse življenje objubljal ženi in sebi, da bomo nekoč imeli domačijo? Sem hotel to zase?« — Za otroke!

Zdaj je treba le ljudi privržati k zemlji. Kako? S hlevi in živino? Ne. Treba jim je dati dom. Zdjaj žive mnogi v barakah: šestčlanska družina v eni sobi, štiri in pet družin v eni obnovljeni hiši. Mar hočejo naseljenici privatne kmetije? Le svoj dom: hišo, nekaj dreves okoli in toliko travice, da se bo gospodar nanjo vlegel v nedeljo popoldne. L. J.

Do tri tisoč metrov globoko

Beli rudarji iz Lendave raziskujejo zemeljske globine pri Filovcih

Geologi so se začeli bolj zanimati za Prekmurje šele takrat, ko so pri Lendavi že odkrili nafto. Večja nahajališča nafte pri Lendavi so vzbudila upanje, da mora biti nafta tudi v bolj oddaljeni okolici. To so potrdile raziskave geologov, ki pa niso popolnoma točne, ker je s površja zemlje težko ugotovljati, kako so nastajale in kako so sestavljene vrhne zemeljske plasti. O tem so se že prepričali vrtnice iz Lendave, ki na osnovi predvidevanj geologov iščejo nafto. Zato sami dopolnjujejo geografske karte geologov.

Po računih geologov bi moralo biti pri Filovcih temeljno gorovje v globini 1600 m. Tam nekje pa tudi globine, pa je še vedno vrtal v pesku, ki se je najbrž nabral v usiju neke reke, ki je tekla v Panosko morje (v sedanji Panoski nižini). Na t. peskom je več sto metrov debela plast glin, v njej pa tudi neke premoga. Kaj pa je globlje v zemlji? Sestava gornjih plasti je še vedno dajala upati, da je nekje globlje nafta. Vrtali so naprej. Prodrli so že 2600 m globoko v zemljo. Odkrili so znake zemeljskega plina, ki se navadno pojavlja v bližini nafte ali pa tudi skupaj z njo. Mnogo upanja je, da so odkrili tudi nafto, vendar so dosedanja znaki še dvomljivi. Do temeljnega gorovja, sestavljenega iz prakamenin, pa še niso prišli. Zato vrtajo naprej. Pravijo, da s svojimi stroji lahko prodrejo 3000 m globoko v zemljo. In če ne bodo našli nafte?...

Belj rudarji iz Lendave ne bodo odnehali, iskali bodo na drugih mestih. Odkritja pri Murški Soboti, kjer so našli nafto, so bila v tem smislu zelo pomembna. Vrtali so naprej. Prodrli so že 2600 m globoko v zemljo. Odkrili so znake zemeljskega plina, ki se navadno pojavlja v bližini nafte ali pa tudi skupaj z njo. Mnogo upanja je, da so odkrili tudi nafto, vendar so dosedanja znaki še dvomljivi. Do temeljnega gorovja, sestavljenega iz prakamenin, pa še niso prišli. Zato vrtajo naprej. Pravijo, da s svojimi stroji lahko prodrejo 3000 m globoko v zemljo. In če ne bodo našli nafte?...

Belj rudarji iz Lendave ne bodo odnehali, iskali bodo na drugih mestih. Odkritja pri Murški Soboti, kjer so našli nafto, so bila v tem smislu zelo pomembna. Vrtali so naprej. Prodrli so že 2600 m globoko v zemljo. Odkrili so znake zemeljskega plina, ki se navadno pojavlja v bližini nafte ali pa tudi skupaj z njo. Mnogo upanja je, da so odkrili tudi nafto, vendar so dosedanja znaki še dvomljivi. Do temeljnega gorovja, sestavljenega iz prakamenin, pa še niso prišli. Zato vrtajo naprej. Pravijo, da s svojimi stroji lahko prodrejo 3000 m globoko v zemljo. In če ne bodo našli nafte?...

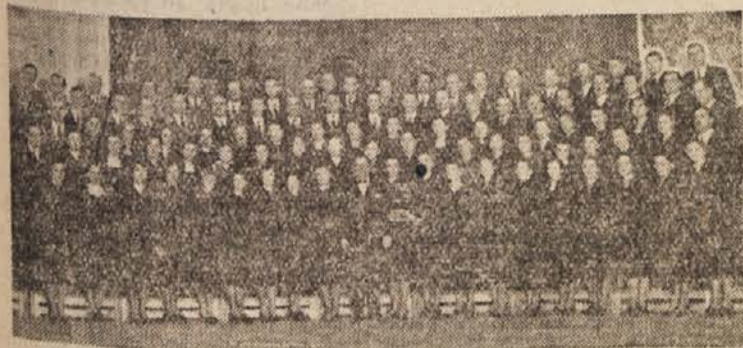
Pred tedni so začeli pripravljati temelje za novo vrtno na robu Filovcev, 2 km južno od prve. Ta vrtna bo med prvimi hišami tik glavne ceste Dobrovnik—Murska Sobota, ki bo olajšala dovoz večinskih strojev. Kjer je pred meseci še rasel krompir, zelje in druga povrtnina, kopljejo temelje za velike betonske plošče, na katere bodo pričvrstili stroje. Ker so Filovci znani z ozkih njivah, je moralo 14 gospodarjev dovoliti, da smejo na njihovi zemlji vrtati oziroma postaviti vrtno naprave in razvrtati drugi potrebni material. Čeprav so lastniki skoraj samo mali kmetje, se temu niso upirali; izgovorili so si le pravico, da jih zaprosijo pri pripravljanih delih.

Podjetje »Nafta« iz Lendave je vložilo že milijone, da bi prodrlo do zemeljskega olja. Kmetje ne trepetajo za svoja polja, ki jih bodo uničili z vrtninami stolpi. Prepričani so, da jim prinaša nafta boljše življenje, kakor so jim za nudile njihove njive. Zato prav nestrno čakajo vesti o odkritju nafte.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« bo šel na turnejo v Beograd in Vojvodino

Učiteljski pevski zbor, ki je od ustanovitve v januarju 1952 do zdaj žel že številne uspehe na turnejah po Sloveniji, se bo zbral 18. janu-

profesorjev in prosvetnih oblasti v Novem Sadu, Somboru in Subotici. Dasi bo sedemdesetna turneja za zbor, ki šteje več ko 90 pevk in pev-

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«. — Pevovodja prof. Jože Gregorc

arja v Beogradu, kjer bo imel po tridnevni vajah (zbor je sestavljen iz profesorjev, učiteljev, vzgojiteljev, defektologov in učiteljev strokovnih šol iz vse Slovenije in se samo nekajkrat na leto lahko zbere na skupne glavne vaje, ki jih vodi zborovodja prof. Jože Gregorc) tudi koncert. V Beogradu je za zbor ž. živahno zanimanje, saj je glasbenikom v prestolnici že znan in težko čakajo, da ga bodo slišali zapeti tudi v svoji sredini. Poseben zanimanje pa je pri stanovskih tovariših, ki bi si ob zglede Slovencev tudi sami radi omislili svoj reprezentančni republiški zbor prosvetnih delavcev. UPZ bo nadaljeval turnejo po Vojvodini in nastopil na vabilu učiteljskih društev, združenj

cev, precej naporna, se člani živahno pripravljajo nanjo, da bodo poneli slovensko pesem bratskemu narodu.

Za 10. letnico narodne osvoboditve: knjige Prešernove družbe v vsako hišo!

KAZEN 5000 DIN, KER JE UJEL MLADEGA SRNJAKA

Franc Gajšek iz Prošinske vasi, občina Store, se je moral zagovarjati pred sodnim organi, ker je prokazano ujel tri tedne starega srnjaka in ga izročil Albinu Kolarju, da bi mu slednji dal v zameno nekaj mesa in salame. Mladega srnjaka je nato dobila v roke tretja oseba, kateri je žival nato poginila. Za nezakonito dejanje je sodišče kaznovalo Gajška z denarno kaznijo 5000 dinarjev, Lovska družina v Storah pa bo zahtevala od storilca povračilo škode.

FANTJE SO SE STEPLI

Na Novo leto zjutraj so se v vasi Dolza gora pretepali fantje. Pri tem je nekdo zabolal z nožem Dominika Vidla, ki je tudi sodeloval pri pretepu. Hudo ranjen je bil tudi Miloslav Lisec. Organi TNZ v Celju poželej dajo, kdo je pri pretepu uporabljal nož.

BLAGO JE PRODAL IN DENAR ZAPRAVIL

Tajništvo za notr. zadeve Ljubljane mesto je zadnji teden dobilo več ovadob od trgovskih podjetij »Kranjina«, »Alpina«, »Peko«, »Volina« in »Svila« zoper nekega Vuka Nikoliča, rojenega leta 1924 v Cetinju, absolutnega višjega ekonomskega tehnikuma. Nikolič je prišel k tem trdkam in se jim predstavil kot uslužbenec Voljne pošte v Prizrenu in nabavil pri njih raznega blaga v vrednosti 227.916 din. Blaga pa Nikolič ni oddal Voljni pošti, temveč ga je razprodal v Ljubljani, denar pa zapravil. Zagovarjal se bo pred sodiščem.

TATOVA SO ODKRILI

Preiskovalni organi Ljubljane okolice so prišli na sled tatovoma, ki sta kradla razno orodje in kovinski material v Tovarni glasbil v Mengša. Dva tatova sta pokradla tega materiala v vrednosti 250.000 din. Ob hišni preiskavi so našli pri njima še veliko drugega orodja, ki sta ga pokradla pred vojbo. To orodje je vredno preko pol milijona dinarjev. Preiskava je še v teku in bo prišla na dan še marsikatera doslej nepojasnjena tatvina.

MED PRETEPANJEM JE STRELJAL

Organi kriminalistične službe v Ptuj so 27. decembra aretirali mlazarjaka vajenca S. J., staroga 19 let iz Spodnjih Hudinj, ki je prejšnji dan med pretepom trikrat ustrelil na stanka Belška. Z enim strelom ga je zadel v glavo. Z nožem ga je ranil tudi po hrbtu. Pri pretepu sta sodelovala še njegova prijatelja E. I. in M. M. Vsi trije se bodo zagovarjali pred sodiščem.

NESREČA ZARADI NEPREVIDNEGA KOLE SARJA

Na Novoga leta dan je šofiral Alojz Hoinik osebnim avto iz Maribora proti Slovenski Bistrici. Vozil je priležnosti z zmerno hitrostjo ter a priležnosti žarometi. Pri Hočah pa se je pripeljal a stranske ceste na glavno kolesar Franc Babič tako neprevidno bil pa je najbrž tudi prijavil da sofer ni mogel več preprečiti nesreče. Čeprav je zavril vozilo in avto je levo, je s spretnim delom avtomobila zadel kolesarja. Leteča je vrgla na pokrov motorja, od tam pa je padel na cesto. Ponesrečenca so takoj nudili zdravniško pomoč. Nesrečo je zakrivil sofer osebnega avtomobila.

IN ZARADI NEPREVIDNEGA SOFERJA

V nedeljo popoldne je šofiral osebnim avto z Jesenic proti Kranju Šaban Ziva, tuji državljan. V ovinku med naselji Podbrezje in Podnart je vozil z levi strani ceste in je trčil v naproti prihajajočo poltovornjo avto. ki ga je šofiral Jože Zumer. Pri nesreči ni bil nihče ranjen, le na avtomobilu šoferja Zumerja je bilo za nekaj tisoč dinarjev škode. Nesrečo je zakrivil sofer osebnega avtomobila.

SMRTNI NESREČI

Dne 3. januarja so organi LM našli na železniški progi Maribor—Celje mrtlo truplo. Komisija je ugotovila, da je to bil 53-letni Jožef Vidčar iz Podbrda v tolimnaskem okraju, ki je bil zaposlen v Mariboru kot tesar.

Prodajalca časopisov v večernih urah sprejmemo

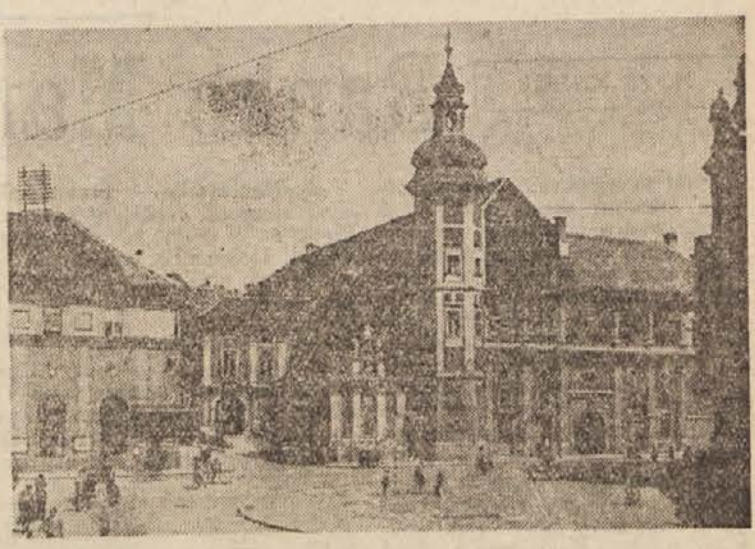
PLAČA IN SLUŽBA STALNA
Javiti se v upravi »Ljudske pravice« Ljubljana—Kopitarjeva 2

Aeroklub »Žarko Majcen« vabi

Mariborski aeroklub »Žarko Majcen« je bil v letu 1954 med najboljšimi v državi. Njegovi letalci in jadranci so zasedli mnogo boljših mest na republiških in državnih tekmovanjih. V trajanju leta z jadrainim letalom so osvojili državni rekord.

Aeroklub »Žarko Majcen« pa ni skrbel samo za rekorderje velikega stila, temveč tudi za usposabljanje vsega članstva. Ima štiri šole: modelarsko, jadraino, motorno pilotsko in padalsko, ki so vse uspešno delale.

Za nagrade za uspehe letalcev je aeroklub dobil dve novi motorni letali. Sedaj se bo lahko šolalo še več novih pilotov. Ker šolanje jadrainih in motornih pilotov ter padalcev mnogo stane, podpirajo aeroklub razne ustanove in podjetja. Med temi je treba omeniti predvsem Mestni ljudski odbor Maribor in delovne kolektive Tovarne avtomobilov, »Metalne« in »Elke« iz Maribora. Aeroklub »Žarko Majcen« pripravlja za leto 1955 še širši program. Zato vabi vse mladince in mladinke, ki se zanimajo za letalski šport, da se vpišejo v aeroklub in v enega izmed tečajev za začetnike.

Maribor — Grajski trg

Mariborčani grade 100 stanovanj

Zaradi ugodnega vremena, se je letošnja gradbena sezona zelo podaljšala. Lepo in sorazmerno toplo vreme omogoča številnim gradbenim podjetjem, da nemoteno nadaljujejo delo.

Kot smo že poročali, se je razen ostalih gradbenih centrov v Mariboru, razvil tudi gradbeni center ob Gosposvetški cesti. Tu gradnja gradbenih podjetij »Gradis« Kidričevo in »Tehnogradnje« iz Vuzenice tri osemnadstropne stolpne hiše, ki bodo edinstvene v Mariboru.

Podjetje »Tehnogradnje« gradi dva bloka. Na enem gradijo že osmo nadstropje, medtem ko so pri drugi stolpni hiši zgradili klet. Na njihovem gradbišču je zaposlenih približno 120 delavcev. Delo hitro napreduje, saj je en blok tako rekoč v surovem stanju že dogradjen. Materiala imajo dovolj in tudi delovne sile imo trenutno ne primanjkuje.

Na gradbišču gradbenega podjetja »Gradis« Kidričevo so dogradili upravno zgradbo v surovem stanju. V njej bodo imeli poslovne prostore, ker so je težiče dela podjetja »Gradis« proučevali v glavnem na področju Maribora. Poleg stoječe osemnadstropne stolpne so zgradili do tretjega nadstropja. Delo zavira predvsem pomanjkanje gradbenega materiala, zlasti opeke in cementa.

Previdujejo, da bodo drugo jesen vse tri osemetažne hiše, ki jih

gradnja podjetij »Tehnogradnje« in »Gradis« ob Gosposvetški cesti dograjene in pripravljene za vselitev. Z njimi bodo dobili Mariborčani spet 96 novih stanovanj.

tržno lopo

Nedavno so začeli graditi na južnem delu živilskega trga v Mariboru tržno lopo. Dela lepo napredujejo. Sedaj odvažajo material in betonirajo temelje za kletni trakt. Izkopali in izbetonirali so že 12 vodnjakov, ki jih bodo nato izpolnili z betonom.

Dostop do prodajnega prostora bo v višini pločnika, medtem ko bodo na zadnji strani uredili pet skladišč. Ta skladišča bodo zelo priročna. V njih bodo mogli kmetje shranjevati svoje blago, ki ga čez dan ne bodo mogli prodati. S tem si bodo prihranili neprijetno prevažanje blaga.

Lopa bo dolga 28 m, široka pa 15 m. V njej bo 11 miz iz umetnega kamna s celotno dolžino 107 m. Streha bo ravna in betonska, na vrhu posajena s travo. Gradnja bo stala približno 15 milijonov in bo zaključena spomladi prihodnje leto.

in podzemeljski kanal

Komunalna uprava mesta Maribora bo izboljšala kanalizacijsko mrežo desnega brega Drave. Kanali-

zacija v tem delu ne ustreza več vsem potrebam. Glavni odvodni kanali so preobremenjeni in zato se je komunalna uprava že pred leti odločila, da jih uredi.

Začela je graditi 1200 metrov dolg podzemeljski rov za del mesta na desnem bregu Drave.

Delo v rovu, ki je v globini 8 do 10 metrov pod terenom, je precej naporno. Do sedaj so izkopali že približno 600 m dolg rov. Pri delu jim pomagata tudi posebni stroji, imenovani »krte«, ki rije naprej in usmerja izkop. Rov sproti opažajo in obdajajo s cementnimi bloki.

Poleg glavnega vhoda ob Dravi so odprli nov jašek. V njem so vgradili dvignilo za dvigovanje vozikov. S tem so skrajšali razdaljo za odvoz izkopane zemlje za polovico in upajo, da bo tako delo hitreje napredovalo.

GORELO JE

V vasi Vinari, okraj Maribor okolica, je 28. decembra pogorela hiša Franca Metličarja. Skode je več kot za milijon dinarjev.

V Odrančih, v murskosoboškem okraju, je izbruhnil ogenj na podstrešju v hiši Stefana Dominika. Ogenj je povzročil za 400.000 din škodo. Zakaj je gorelo, še puzvedujejo.

Po Celju in okolici

Ponekod premalo skrbijo za zaščito in zdravje delavcev

Pri rednih in izrednih pregledih delavnic in podjetij na območju celjskega okraja je okrajna inšpekcija dela lani ugotovila nekatere osnovne pomanjkljivosti, predvsem pa, da v delovnih prostorih, na delovnih mestih, dvoriščih in v drugih tovarniških objektih ni zadosti reda in čistote. Slednje pomanjkljivosti so največkrat vzrok za razne

druge hujše posledice in prav bi bilo, da bi za to v podjetjih bolj skrbeli, saj v večini za to niso potrebni večji denarni in materialni izdatki.

Kot drugod, se tudi na območju celjskega okraja, z močno razvito industrijo, to stanje le počasi izboljšuje, kar pač zavisi od vodilnega kadra in skrbi delovnih kolektivov. Ne bo odveč, če v zvezi s tem omenimo nekaj zlednih in slabih primerov. Red in čistota v vseh oddelkih tovarne nogavice v Polzeli, enako tudi v laški pivovarni, sta podjetjem za vzor. Nasprotno je najti v tov. »i SAD v Celju precejšnjo zanemarjenost, čeprav tega v živilski industriji ne bi smeli dopustiti. Kljub specifičnim pogojem dela, so v minulem obdobju tudi v štorski železarni marsikaj izboljšali. Med najslabše urejenimi podjetji pa so obrati Tovarne barv in lesnih izdelkov v Letušu, Tovarne ovojnega papirja in lesne industrije Višnjava vas, Tovarne lesne galanterije Rimske Toplice ter Kolarstva Petrovce. V omenjenih podjetjih in še v nekaterih drugih red in čistota ne zadovoljujeta povprečnih pogojev. Vsega ni pripisati le nerazumevanju vodstev posameznih podjetij, temveč tudi slabi skrbi sindikalnih organizacij za take probleme.

nas na stalne nevarnosti opominjajo 4 človeške žrtve v minulem letu, ko je v Cinkarni izgubil življenje delavec zaradi nepravilne instalacije in nepredpisane svetilke iz podobnih vzrokov je izgubil življenje delavec podjetja »Graditelj«, prav tako pa zaradi neizoliranih tokovodnikov dva mlada delavca v Trbovljah.

Se večje pomanjkljivosti kot v industriji, je najti pri električnih

Transport lesa po žiel

instalacijah in napravah na nekaterih kmetijskih posevstvih in zadržanih. Zaradi slabega odnosa ne prež nevarnost le na človeka, temveč je v nevarnosti tudi splošno ljudsko premoženje.

V zvezi z ugotovitvami na terenu je inšpekcija marsikaj ukrenila za odpravo nepravilnosti. Med drugim je tudi ugotovila, da ni vselej na razpolago potrebnih zaščitnih sredstev, kot so izolirni trak, razni kabli in drugi.

V NEKATERIH PODJETJIH UVA. JAJO FLUORESCENČNO RAZSVETLJAVO BREZ STROKOVNIH NASVETOV

Lani je inšpekcija dela med drugim obravnavala tudi 1283 primerov delovnih nezdog, ki so večinoma nastale zaradi pomanjkljivosti zaščitnih naprav na strojih, pogonu itd. Na brusilnih strojih se je poskodovalo 62 delavcev, 26 na krožnih žagah, 10 pri rezkanju, 17 na slobelnih strojih itd. Razen nekaterih teh pomanjkljivosti, so v starih obratih tudi slabe klimatske naprave, ali pa teh sploh nimajo. Pri tem pa je nerazumljivo tudi dejstvo, da so v Tovarni kovanega orodja v Zrečah zgradili veliko dvorano za mehanično delavnico, toda brez ventilacijskih in ogrevalnih naprav.

»Mesto ob Savinji« — kratkometražni turistični film o Celju

Pred dnevi je bila v dvorani kina »Union« v Celju prva predstava kratkometražnega dokumentarnega turističnega filma o Celju — »Mesto ob Savinji«, ki ga je posnelo zagrebško filmsko podjetje. Za izdelavo tega filma sta prispevala denar Okrajni ljudski odbor in Ljudski odbor mestne občine Celje. Hkrati so tudi predvajali reklamni film »Toper« ter filmske izreze o največji povodnji v zgodovini Celja.

Film »Mesto ob Savinji« je pomemben prispevek k propagandi turističnih in zgodovinskih znamenitosti starega mesta, ki že nekaj let uspešno razvija turistično dejavnost.

Nova prosvetna dvorana v Dobrini

V Dobrini, občina Zusem, so za Novo leto odprli novo prosvetno dvorano, kakršne doslej v tej vasi niso imeli. Ob tej priložnosti so na novem odru izvajali kulturni program.

Prav je tako

Celjsko Društvo prijateljev mladine je za Novo leto razdelilo 400.000 dinarjev nagrad raznim društvom in mladinskim domovom za pospeševanje njihove dejavnosti in za izpopolnjevanje knjižnic. Slednji način obdaritve je nedvomno primernejši od prejšnjih in tudi zelo koristen, saj s tem mladini neposredno pomagamo pri vzgoji in razvedritvi.

Več kot 24 km novih vodovodnih cevi v Celju

Ceprav komunalna dejavnost za sedaj še močno zaostaja za splošnim razvojem mesta, je vredno omeniti, da so v Celju po vojni na novo položili več kot 24 kilometrov raznih vodovodnih cevi v skupnem znesku 99 milijonov dinarjev. V minulem obdobju je na območju mestne občine dobilo vodovod 618 stanovanjskih hiš. Kljub takim uspehom pa je večina prebivalcev še vedno brez vodovoda, tako da je v mestu dnevna poraba vode komaj 16 litrov na osebo, kar je daleč pod srednjeevropskim povprečjem (40 litrov vode na osebo dnevno). Od mesečne količine porabljene vode v Celju (65.000 kubčnih metrov), porabi industrija 90 odstotkov, 15.000 kubčnih metrov gre za široko potrošnjo, ostalo vodo pa porablja v javne namene.

Tudi na »Otoku« bo dovolj elektrike

Spričo imobilizacije dela dohodkov LO MO Celje letos ne bo mogel v lastni režiji graditi nekaterih elek-

»Mesto ob Savinji« — kratkometražni turistični film o Celju

Pred dnevi je bila v dvorani kina »Union« v Celju prva predstava kratkometražnega dokumentarnega turističnega filma o Celju — »Mesto ob Savinji«, ki ga je posnelo zagrebško filmsko podjetje. Za izdelavo tega filma sta prispevala denar Okrajni ljudski odbor in Ljudski odbor mestne občine Celje. Hkrati so tudi predvajali reklamni film »Toper« ter filmske izreze o največji povodnji v zgodovini Celja.

Film »Mesto ob Savinji« je pomemben prispevek k propagandi turističnih in zgodovinskih znamenitosti starega mesta, ki že nekaj let uspešno razvija turistično dejavnost.

Nova prosvetna dvorana v Dobrini

V Dobrini, občina Zusem, so za Novo leto odprli novo prosvetno dvorano, kakršne doslej v tej vasi niso imeli. Ob tej priložnosti so na novem odru izvajali kulturni program.

Prav je tako

Celjsko Društvo prijateljev mladine je za Novo leto razdelilo 400.000 dinarjev nagrad raznim društvom in mladinskim domovom za pospeševanje njihove dejavnosti in za izpopolnjevanje knjižnic. Slednji način obdaritve je nedvomno primernejši od prejšnjih in tudi zelo koristen, saj s tem mladini neposredno pomagamo pri vzgoji in razvedritvi.

Več kot 24 km novih vodovodnih cevi v Celju

Ceprav komunalna dejavnost za sedaj še močno zaostaja za splošnim razvojem mesta, je vredno omeniti, da so v Celju po vojni na novo položili več kot 24 kilometrov raznih vodovodnih cevi v skupnem znesku 99 milijonov dinarjev. V minulem obdobju je na območju mestne občine dobilo vodovod 618 stanovanjskih hiš. Kljub takim uspehom pa je večina prebivalcev še vedno brez vodovoda, tako da je v mestu dnevna poraba vode komaj 16 litrov na osebo, kar je daleč pod srednjeevropskim povprečjem (40 litrov vode na osebo dnevno). Od mesečne količine porabljene vode v Celju (65.000 kubčnih metrov), porabi industrija 90 odstotkov, 15.000 kubčnih metrov gre za široko potrošnjo, ostalo vodo pa porablja v javne namene.

Tudi na »Otoku« bo dovolj elektrike

Spričo imobilizacije dela dohodkov LO MO Celje letos ne bo mogel v lastni režiji graditi nekaterih elek-

Novi slovenski grobovi na tujem

Umrlj so: v Waukeganu Janez Merlak, star 86 let, doma iz Bistrice pri Vrhniki, v Clevelandu Uršula Prijatelj, rojena Sterlinko po prvem možu Rovšek, stara 51 let, doma iz vasi Ajba pri Kanalu, v Oglesbju Franc Krenčič, star 46 let, doma iz Smarjete pri Novem mestu, v Puelbju Agata Boje, rojena Krizman, doma s Cateža, v Akronu Vincenc Jerab, star 57 let, doma z Zirovskega vrha, v Milwaukee Jakob Ginec, star 60 let, doma iz vasi Škrilje nad Igom, v Aurori Anton Gregorič, star 71 let, doma iz vasi Orlaka na Dolenskem, v Nallyru na Anton Lipoid, star 71 let, doma iz vasi Zavrhek pri Divači, Franc Košir, o katerem smo že poročali, da je umrl v Europu, se bil star 69 let, doma iz Gore pri Sodražici.

NOVE KNJIGE

Ranko Marinković: »RUKE«

Zlatko Zel: Splitska ulica, lino-rez, 1954

Svet in njegovi pesniki so postali žalostni: skozi mrak, strah in odpoved se premikajo sence in sence sence, pesniki pa prebirajo usode zamotanih nišk tega žalostnega marionetnega teatra. Nekje je luč, topla in svetla luč, toda človek iz vsakdanjosti ne utegne do nje, preveč je malih skrbi, preveč vojne in preveč smrti. Človek se rodi in umre kot izgubljen eksistenca, z doto samomorilnih misli in smrtnih slutnjah.

O takem svetu in takih ljudeh nam pripoveduje »Ruke«, knjiga desetih novel hrvaškega pisatelja Ranka Marinkovića. Pred nami se zvrsti galerija portretov malih ljudi, malomeščanov v najbolj brezperspektivnem pomenu besede, ljudi brez orientacije, katerih življenje je že postalo ali pa postaja nesmiselno. Njihove rojstne in smrtne letnice so zapisane v matičnih knjigah prve polovice dvajsetega stoletja in njihove nepomembne in obrabne življenjske zgodbe se pletejo v letih okrog druge svetovne vojne.

Skozi to množico nalomljenih značajev, nesposobnih za kakršnokoli dejanje, se na dveh, treh mestih dvigajo postave, za katere se zdi, da preraščajo ozki okvir svojega uklenjenega življenja s spoznanjem o njegovi ničvi vsebine. To spoznanje jih dvigne, a obenem pahne v smrt. Tako postava je stari kamnosek v noveli »Andjeo« in v ta okvir sodijo besede, ki so zapisane v zadnji noveli »Zagrljaj« in ki zvone skoraj kot oporoka tega potapljujočega se sveta: »Oblio me brijesni val neispisane tinte, nepretočene u svetlost i sijaj riječi, u munje govora, i zapljusnovo mi oči spužvom mraka. Osljijepjen kao Samson zagrljo sam stropove svoje tame: strah i smrt, Ona je tu, u mojim utručim rukama, u autorškom bolu mojih zgolbova... Dokskora će se srušiti na mene... Namirem je tebi, sumnjivom, tebi prestrašenom od Crne Mrlje, što se sklanjáš po brijčanicama i pristuškuješ šjor Bepa, što se baviš mravinama, grickaš riječi i šetaš po računicama... Ja je više ne mogu napisati, preda mnom je ocean mraka i beskrajna noć...«

Ivan Meštrović: Eva

detega opazovalca, kot ironičnega komentatorja, kot sočustvujočega in razumevaločega človeka in kot tenkočutnega posredovalca. Perspektive so različne, oblika opisane življenja je lahko tragična ali groteskna, vendar njegove osnovne vsebine ne more spreminiti. Prav ta izbira raznoterih vidikov se zdi kot pretehtana potrditev nekega spoznanja o neizbežnosti in nespremenljivosti uklenjenega življenja in relativni vrednosti človeških dejanj.

IZ LIKOVNEGA SVETA

Jubilejna razstava Rottmayrja

Ob tristoletnici rojstva znamenitega baročnega slikarja Joh. M. Rottmayrja, sodobnika obeh slavniških baročnih stavbarjev Fischera v. Erlach in Lukasa Hildebrandta, je »Residenzgalerie« v Salzburgu priredila njegovo retrospektivno razstavo.

Johann M. Rottmayr (1654—1730) je bil rojen v mestecu Laufen ob reki Salzach, umrl pa 76 let star na Dunaju. Slikarstva se je učil v Benetkah, kmalu dozoril in začel zelo plodovito ustvarjati. Ko je začel delati, je tedanja Avstrija doživljala dobo sorazmerne blaginje, ki se je pričela kazati po odbitju turške nevarnosti. Tako je mladi Rottmayr na-

stopil v čas, ko je v Avstriji prišel barok do neomejene moči in se je upodabljaljo umetnost v glavnem osvobodila dotodanjega vpliva italijanskih mojstrov. Tudi je postal v ti dobi edca izmed glavnih predstavnikov monumentalnega slikarstva svoje dobe v Avstriji in v vsi južni Nemčiji.

Njegovo področje so bile velike religiozne in mitološke kompozicije, alegorije in alegorične zgodovinske podobe. Slikal je zelo mnogo na presni omet in se pri izvrševanju teh fresk trdno držal od arhitekta danih pogojev, bodisi kar se tiče barvnega izraza, bodisi kompozicije. Bil je koloristično zelo nadarjen, trden v komponiranju, kjer je gradil z barvo in z njo družil, stopajeval in podarjal dogajanje. Tudi njegov patos je izrazil baročni.

Poglavitna njegova dela so religiozne freske v raznih cerkvah v Salzburgu in okolici, cerkevni strop v Melku in v Karlovi cerkvi na Dunaju. Tam je mnogo slikal tudi v Schönbrunnu in v Lichtensteinskem vrtnem dvorcu. Delal je pa tudi po južni Nemčiji.

J. M. Rottmayr, ki je znal italijansko slikarsko izročilo spojit s prvinaimi flamškega slikarstva, ima pomen kot avstrijski in južnonemški slikar, ki je dosegel in prekoračil svoje italijanske učitelje, tako da je s tem postal začetnik in prvi veliki zastopnik avstrijskega baročnega slikarstva, ki se je najviše povzpelo z J. M. Kremser-Smidtom.

Relativnosti vendar ne smemo vleči predalet: »Ruke« kljub brezizhodnosti niso knjiga negacije in nihilizma. Zajemajoče svoje snov v večini primerov iz zadnjih predvojnih in iz medvojnih let, pomejno tudi obzoro vsega zla, ki je naredilo življenje ljudi nesmiselno in brezpomenčno. Princip zla v človeku sicer čisto zmaga, toda dobro ga mora vendarle premagati, četudi za ceno lastnega žrtvovanja. Ta filozofija simbolov je odraz avtorjeve celotne koncepcije in kljub njenemu tujemu izhodišču njen končni rezultat lahko pozitivno ocenimo.

V strogo formalnem oziru ima Marinkovičeva knjiga podobo moderne proze. Kakor je ta pojem sam ob sebi raztezljiv, tako so različne tudi podobe posameznih novel, katerih gradba predstavlja včasih večšo spojitev že znanih kompozicijskih principov z novimi prijemli (n. pr. Karneval, Benito Floda von Relth), drugič spet originalno zamišljeno konstrukcijo (n. pr. »Rukey«). Domi-

selnost v kombinaciji notranjih monologov, podzavesti in sanj, preskakanje v časovni perspektivi in nekatere stilistične duhovitosti se nam odkrivajo v podrobnostih. V zamišljenem okviru je knjiga vsekaror umetniško dovršena.

Ce ob koncu pomislimo na uvodni odstavek našega pregleda, bomo morali ugotoviti, da nam »Rukey« odkrivajo vendarle samo del sveta: nekje na obodu te knjige se namreč gibljejo drobne, komaj opazne figurice — kakor praški — v sončni luči. Svetloba je torej ostala in kljub težkemu in skoraj brezizhodnemu ritmu te knjige se nam zdi vredna hrepenjenja in drobne figurice, kakor n. pr. neznanj kolesar v noveli »U znaku vage« ali Ana v »Pranhu« ali speca ljubimca v noveli »Andjeo«, nam postanejo nehote drage. Morda se tukaj razhajam z avtorjevo mislijo in so te resilne bilke samo navidezne. Morda pa vendarle nosijo semena za novo travo. KAJJETAN KOVIC

Zlato, zemlja, tovarna...

Ersleine Caldwell: Razkopana gruda

V zbirki »Sodobni romani« je založba »Slovenski knjižni zavod« izdala roman »Razkopana gruda« svetovnoznane ameriškega pisatelja Ersleine Caldwell. Tokrat se naslovo prvih seznanja z večim delom tega pomembnega avtorja. Ni odveč ugotoviti, da se drugo jugoslovansko založbo tiskale že več njegovih del in da prihaja pisatelj med nas z veliko zamudo. Kljub temu pa gro hvala založbi, da je delo izdala in nam tako odprla okno v svet ustvarjanja svetovnoznane pisateljice, ki je v svoji domovini z deli, ki so bila objavljena, vzbudila števila občudovanja in ni manj napadov.

Ersleine Caldwell je odlične poznavatelj Jug v Združenih državah Amerike, ki zavzema s svojo umirajočo aristokracijo posebno mesto v ameriški literaturi v odnosu do industrializiranih držav, ki so mnogo bolj napredne ne samo industrijsko, ampak tudi glede osnovne celice človeške družbe — človeka in njegove družine. Južne države še vedno niso v sebi doleteli suženjske tradicije, ko je črna blago, avazano z afriškega kontinenta, predstavlja za velikoposelanske plantaš samo delovno silo, ki jo so lahko po mili volji izkoriščali in uničevali. Po ukinitvi suženjskega sistema pa Jug ni krenil po poteh severnih držav, ampak se je boril v svojih starih sponah. Mnogi, ki so imeli občut, so na vse načine vodili pot v stare kolonije, toda življenje je vse skupaj vleklo naprej in ustvarjajo zaradi zaostalosti čudna nasprotja na vseh področjih, nad vsem tem pa se je vli odnos belega do črnega človeka, ki še danes ni rešen od kraja.

Se mnogo je pri nas takih, ki mislijo, da so samo pri nas še ljudje, polni zaostalosti, predsodkov in straha, ki jih bremenja, da ne morejo vedno tako hitro naprej, kakor bi si mardsko želeli. V delu »Razkopana gruda« pa je pisatelj odkril del nezane Amerike ne samo ameriškomu bralec, ampak tudi nam, ki smo morda še dostikrat preveč navajeni gledati do daljne deželo samo skozi mestni vrvi in gozd nebotičnikov. Za vsem tem pa je prostorna dežela.

Pisatelj opisuje v knjigi življenje farmarja Tyja in njegove ševilne družine, v kateri nastanejo pozneje nasprotja, ki privedejo do tragičnih medsebojnih obračunavanj. Ty Ty ima tri sinove in več hčera. Ta je tudi njegova snaha Griselda, ki je izredno lepa in ta njena lepota privede njenega moža Bucka do tega, da pozneje ubije svetlega brata Jima Leslia. Ta je pred leti odšel od do-

ma, prevzel drugo ime, obogatel, nič več ne mara za svojo družino, ko pa nekoč vidi lepo Griseldo, si še to hoče prilastiti. Ty Ty je človek, ki s sinovi je vpet v let koplje po svoji zemlji, da bi našel na zlato silo in obogatel. Kopljejo pa zaman Bogu posveti kopje, da bi mu pomagal in ker koplje vedno naprej, je premešča sem in tja po svojem zemljišču, češ, saj se ni nič izpremenilo. To je ena izmed njegovih drobnih zvrtosti, ki so lastne človeku, ki ima opravka z zemljo in njenimi muhavostmi. Njegova hčerka Rosamunda je poročena s prednikim delavcem Willom, ki je pozneje ubit, ko hoče na čelu delavcev pognati v obrat tovarno, ki so jo zaprli kapitalisti. Vse to življenje na farmi, v sosednjem mestu in v tovarni se prepleta med seboj, dokler ne pride do tragičnega konca. Življenje teh ljudi je navezano na zlato, zemljo in tovarno. Ty Ty in njegovi ne morejo razumeti Willa, kako more vztrajati v tovarni. Will pa ne more razumeti njihovega brezplodnega vrtanja po zemlji.

V romanu pisatelj znova govori o propadanju farmarjev in njihovi neuspešni borbi za obstoj. Na njihovih kmetijskih ni ostalo nič več lepega. Na Ty Tyevi kmetiji je ostala znašna vsa lepota same še v Griseldi, ki pa v vseh drugih, razen v starem možu, vidi slabše, šele osebnost Willa je nekaj prebujila v njej. Toda to je bil samo kratek trenutek, ki je se bolj razglaš vso goloto njihovega življenja, ki jih je vedno bolj izenačevalo v vseh porledih z njihovimi nekdanjimi sužnji. Ne samo, da

jih je življenje izenačevalo ekonomsko, življenje jih je začelo v materialnem izenačevanju tudi politično, ko so s svojim osromenjenjem začeli izgubljati tudi del drugih svoboščin, ki so bile v rokah močnih. Ta proces osromenjenja žepa in duše je v romanu slikovito obdelan, na drugi strani pa vstajaj nov človek v osebi Willa, ki v tovarni zopet začinja boj za vse te pravice. Tja bo šel all prej pripeljal pot tudi druge, da, mnoge druge propade farmarje.

Pisatelj odkriva goloto človeškega življenja v vsem njegovem žitju in bitju. Mnogi mu zamerijo predvsem njegovo golo pisanje o spolnem življenju, ki je često predmet njegovega opisanja. Pri njem je to tudi del iste celote, v okviru katere razkriva rane, skratka nepoznane Ameriko, ki ni bila nepoznana samo nam, ampak predvsem samim Američanom, ki je tako mnogi med njimi niso hoteli priznati in so ga zato zoleno napadali in blatili.

V vsem pisateljevem delu lahko z umetniško silo občutimo, da tak Ty Ty niso osamljeni primeri, da niso izreki iz družbe, ampak da so prav njeno delo. Tudi ostala njegova dela so našla svoje ljudi na jugu. V vseh teh delih prevladuje sivočvrsten realističen način opisanja, ki ga mnogi kritiki označujejo kot blizu naturalističnem opisanju. S svojimi deli Ersleine Caldwell zavzema v ameriški literaturi posebno mesto. Sedaj je star petdeset let. Upamo, da bomo v kratkem lahko brali v slovenskem prevodu vsaj še eno njegovo delo. V. N.

Razstava otroških podob

Pustne šeme (Ivan Mihaldinec, star 12 let, gimnazija Maribor - Pobrežje)

Člane Prešernove družbe vpisujejo poverjeniki, vse knjigarne in uprava Prešernove družbe v Ljubljani, Tomšičeva 9.

Hotel VICKI BAUM Sangaj

44 Izenada so poklicali Hajašija omokov. Poglavarja njegove družine, člana vlade je ustrelil atentator. Helena je ostala sama in postala je Mascotta* kolonije japonskih študentov. Bili so videti vsi enaki in vedli so se popolnoma enako, kajti imeli so natanko določena pravila olike. Helena je komaj opazila, da gre iz rok v roke, gostoleč, lepo oblečena in obdana z vladno pozornostjo ko dragocena, podedovana igrača. Ko je izbruhnila mandžurska vojna, so Japonci na mah izginili in Helena je imela majhen bančni konto, srebrno liscico in kimonu iz starinskega, srebrnkastozelenelega brokata.

Z njenim glasom ni bilo nič. Nekaj poskusov, da bi pela pred strokovnjaki, ji je prineslo samo ponizanje in odločno odklonitev. Gospa Černovska je postala neprijazna. Helena je požrla ta novi neuspeh; postala je trda ko cement, od katerega vse odleti. Še nikogar ni ljubila v svojem življenju, nikogar in ničesar. Rože so ji bile všeč samo, če so bile drage, vijolice jeseni, zvončki pozimi, orhideje pa takšne, da jih je lahko pripela na srebrno liscico.

* Dedinutiv provencalskega izraza mascas, kar pomeni čaravnica. V vsakdanjo pogovorno rabo je prišel ta izraz z Audranovo opereto »La Mascotte« in pomeni stvar ali človeka, ki prinaša srečo.

Dvajset let »Ježa«

Danes, dne 5. januarja, je srbski humoristični list »Jež« dopolnil dvajset let plodonosnega življenja. »Jež« se je rodil v dobri šestajantuarske diktature pod imenom »Ošišani jež«. Kaj hitro je zdrab okoli sebe napredne humoriste, duhoviteže in karikatuiriste in postal nosilec protirežimske satire. Z besedo in sliko je vodil neizproseno borbo proti vsem tistim, ki so se zaradi sebičnih ciljev vpregli v vojni diktatorskega režima; razgaljal je hlapčevske in klečeplazne narave tedanjih upraviteljev; odkrival korupcijske afere ter žigoval vse ne zdrave pojave tedanje družbe. Ježe veže šale, ki so smešile največje politične figure in jim s tem rušile ugled, so se bliskovito širile med ljudstvom, ga hrabrile in mu omanjale lepšo bodočnost. Diktatorski režim se je proti »Ježu« obupno branil, kajti hitro je občutil njegovo rušilno moč. V tem boju se je predvsem posluževal cenzorjevih škarij in rdečega svinčnika, ki sta premnogokrat pobelila strani »Ošišanega ježa«. Ko so sprevideli, da so brezuspešna vsa nasilstva, ki so jih izvajali nad prijujbljenim humorističnim listom, so poiskovali še z zadnjim sredstvom, s katerim so razpolagali, — z denarjem. Ponudili so zapeljiv znesek, da bi ga odkupili, vendar brez uspeha. »Jež« se ni prodal.

Aktivno je sodeloval tudi v narodno osvobodilni vojni. Že v februarju 1944 se je pojavil na osvobodjenem ozemlju, najprej pod imenom »Bodliškavi jež«, pozneje kot »Jež«. Izdajal ga je Klub novinarjev svobodne Hrvatske. Razen domačih in tujih humoresk, anekdot in drugih hovitih poročil z bojišča, je objavil učinkovite karikature fašističnih poglavarjev. Tudi v ujetniških taboriščih se je pojavil »Jež« v letu 1944. Izdajala ga je skupina ujetnikov v Osnabrücku ter se je hitro razširil po vseh taboriščih, kjer so bili internirani Jugoslavoani.

V osvobodjenem Beogradu se je ponovno pojavil »Jež« 13. novembra 1945. Ježeva borbeno tradicija se je nadaljevala pod novimi pogoji in dobila nove oblike. Nagei razvoj demokracije je dal humoristom novih možnosti.

Ob današnjem jubileju »Ježa« pozdravljamo vse njegove sodelavce, želeli jim tudi v prihodnjem delu obilo uspehov.

IZ NASIH KINODVORAN Kapitan Kidd

»Captain Kidd«. Režija: Rowland V. Lee. V glavni vlogi: Charles Laughton. Produktorji: United Artists. — Podjetje za izposajanje filmov Zagreb.

Vsako pravilo ima tudi izjemo, pa ga potrjujejo. Zo staro pravilo mlade sedme umetnosti, da igralci ne ustvarjajo filmov, marveč obratno, da ustvarjajo filmove, imamo v »Kapitan Kidd«. Sama na sebi je ta gusarska zgodba brez umetniške vrednosti, zrasla na istem zelniku kot je bilo toliko tvojih raznih »Rdečih gusarskih« in podobnih izdelkov ameriške filmske obrti. Pa vendar nam to ostaja »Kapitan Kidd« prijateljski spominu. Morda bo kdo rekel: »Kaj ti?« »Kapitan Kidd« je velik izrazec Charles Laughton, za tak vsebinsko hvalno vredni film, kot je »Kapitan Kidd«. Toda to je samo deloma res. Prava kreacija Charles Laughtona prerasča namreč stereotipnost tega filma tako močno, da moramo začeti in končati samo pri njej in nas vsebinsko več ne zanima. Čelo vež: v njegovo papirnatelo vloge gusarskega kapitana ustvaril izredno plastično, psihološko čudovito zaokroženo značajsko podobo, ki se lahko kosa z njegovim Henrikom VIII., je tudi vsebinski in komični dražički kvinteta in jo moramo vsaj tako, kot jo je napravila Laughtonova igralca ustvaritev — to je nekakano humoristično interpretirano gusarsko storijo, ki je z ozirom na Laughtonovo svojevrstno komično improvizacijo lika kapitana Kidda vsaj dotaknjeno in potencialno kark vendarle nepodobna drugim filmskim zgodbam te vrste. S. K.

naja nastanila v hotelu Athène. Helena se je dobro spominjala baronice, saj ji je v Leiblovem salonu razkazovala obleke. Sivolasa, napudrana dama, z rokokojškimi jamicami in rokami, zmeraj živčeva v naglici, sodelujoča pri tisočerihi odborih, zaposlana s prirejanjem dobrodelnih veselic, cvetličnih korzov, tombol v dobrodelne namene, skratka to, kar razumemo pod pojmom narodna dama. Vesela, svetska in prijazna dama, ki je zmeraj naročala obleke v barvi parmskih vijolic. Helena je poslala rože v hotel: stara oboževalka si dovoljuje poslati prizrčne pozdrave. Helena kneknja Trubovka. Drugi dan je telefonirala. »Ne boste se me več spominjali, baronica, poznali ste me v času, ko se mi je godilo zelo slabo — jaz pa sem pogosto mislila na vas.«

»Seveda se vas spominjam, otrok moj. Saj ste vendar bili bebi slon v Leiblovem salonu.«

Zadeva se je končala s skupnim kosilom, Helena zelo elegantna, črna obleka, bele rokavice, srebrna liscica. Baronica je ponosno požela vse poglede, s katerimi so drugi gostje občudovali Heleno.

»In vam se godi dobro, otročiček? Saj vam je videti.«

»Dobila sem majhno dediščino,« je dejala Helena pridržano. »Umrl mi je stric, general. Živim tako tiho v Parizu — večkrat nekoliko osamljeno.«

Baronica je bila namenjena v Torquay. Kakšno naključje, se je nasmehnila Helena, tudi ona je namenjena v Torquay, v isti hotel Imperial. Kako čudovito! Potem se bova lahko večkrat srečali, je dejala baronica resnično vesela. Njen konjiček je bilo vse lepo. »Na skorašnje svidenje torej!« »Nasvidenje!« Helena je napela vse sile, da bi spravila skupaj denar za vožnjo in za bivanje v Torquayu. Bila je genij v tem, da se je znala za mal denar lepo obleči. V hotelu »Imperial« v Torquayu je postala članica vesele in elegantne družbe baronice Meyerlinkove.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED GOSTOVANJEM CRVENE ZVEZDE IN BSK V AMERIKI

50 tekem z južnoameriškimi nogometaši

Dobra bilanca naše reprezentance v tekmah z reprezentancami držav Južne Amerike

Januarja in februarja bodo nogometaši »Crvene zvezde« in BSK odigrali vrsto tekem z najboljšimi nogometašmi Južne in Srednje Amerike. To bo že osmo gostovanje naših nogometašev v deželah »tepega nogomet« vtešni tudi našo reprezentanco.

DESET MEDDRŽAVNIH TEKEM Najboljšo bilanco v tekmah z južnoameriškimi nogometaši ima naša reprezentanca, in sicer 4 zmage, 4 poraze in eno neodločeno tekmo.

Prvo tekmo so naši odigrali v Urugvajem pred olimpijskega turnirja in izgubili z rezultatom 7:0. Šest let pozneje smo želi veliki uspehi: v finalnem tekmovalju prvega svetovnega prvenstva v Montevideu smo premagali Bolivijo 4:0 ter glavnega favorita Brazilijo 2:1. Res da nas je Urugvaj premagal 6:1, vendar smo si priborili tretje mesto.

Ob vrnitvi iz Montevidea je mešano moštvo Beograda izgubilo tekmo z B reprezentanco Argentine z rezultatom 3:1. To tekmo je FIFA registrirala kot srečanje A reprezentance. Preostale tri tekme smo odigrali z Brazilijo: leta 1954 smo zmagali v Beogradu 3:4, 1950 smo izgubili v Rio de Janeiru 0:2, lani pa smo v Švicariji neodločeno 1:1.

Razen tega je naša reprezentanca premagala eno izmed najboljših reprezentance Srednje Amerike — Mehiko, leta 1950 v Porto Alegre z rezultatom 4:1.

MEDNARODNE TEKME NASIH KLUBOV Največ tekem je bilo odigranih med klubi. Prvo tekmo BSK, ki je dal največ igralcev v državno reprezentanco, je leta 1930 odigral ob vrnitvi iz Montevidea dve tekmi: v Rio de Janeiru je premagal mesta reprezentanca z rezultatom 1:3. »Vasco da Gama« pa z rezultatom 1:0.

Prvo turnirje po Južni Ameriki je imel splitski Hajduk leta 1931. Godal je v Argentini, Peruju in Čilu. Kjer je odigral 11 tekem: 4 je dobil, 7 pa izgubil. Pred vojno je bila samo ena tekma med mestnimi reprezentancami Zagreba in Ria de Janeira, ki se je končala neodločeno 0:0, in sicer leta 1934 v Zagrebu.

Po vojni je Crvena zvezda prva gostovala v Braziliji, kjer je imela dve tekmi z južnoameriškimi moštvi. V obeh tekmah je bila poražena. V začetku 1963 je Dinamo igral v okviru tekmovalja za pokal Montevidea. Iz

med sedmih tekem je tri izgubil, štiri pa je igral neodločeno. Istega leta je Hajduk dosegel izvrsten rezultat v Buenos Airesu v tekmi z »Bocca Juniors«, ki se je končala neodločeno 1:1, v Santiagu pa je premagal čilsko reprezentanco 1:0. Ostali dve tekmi je izgubil.

Tudi Partizan je gostoval v Južni Ameriki. Od osmih tekem je izgubil 5, dve tekmi je igral neodločeno, eno pa je odločil sebi v prid. Neodločeni tekmi s Penarolom in Nacionalom 1:1 sta vsakakor izredni uspehi.

V Jugoslaviji je razen brazilske reprezentance gostoval še »Juventus« iz Sao Paola in Racing iz Buenos Airesa. Partizan je izgubil tekmo z Juventusom 2:1, Crvena zvezda pa je igrala neodločeno 0:0. Dinamo je v Zagrebu premagal Racing 3:0, Crvena zvezda pa ga je v Beogradu premagala 2:1.

Ce štejemo neuradno tekmo naše reprezentance v Pernambuku in tekmo kombiniranega moštva Dinama v Urugvajju je bilanca vseh tekem naslednja:

Reprezentanca	10	5	1	4	27:23
Zagreb	1	0	1	0	0:0
BSK	2	0	0	2	1:10
Hajduk	15	5	1	9	25:37
Crvena zvezda	4	2	0	2	3:6
Partizan	9	1	2	6	16:22
Dinamo	9	1	4	4	13:16

Bilanca je ugodnejša za nasprotnike: dobili so 25 in izgubili 10 tekem, 9 tekem pa se je končalo neodločeno.

Dva različna polčasa

Partizan — Neuendorf 6:3 (1:3)

Vorioer, 4. januarja Pred okrog 12.000 gledalci je Partizan v tekmi proti nemškemu moštvu Neuendorf iz Koblenza napravil veliko presenečenje. Potem ko so Nemci vodili v prvem polčasu s 3:1, so Jugoslovani v izrednem finišu dobesedno »povozili« nasprotnika in spravili v kakih desetih minutah v njegovo mrežo celo kopico golov. Potek tekme je bil kaj nenavaden. Igra se je komaj dobro začela, ko je Neuendorf vodil že 2:0. Pollej je Mihajlovič znižal rezultat na 1:2, zatem pa so Nemci dosegli tudi tretji gol.

Takoj v začetku drugega polčasa je Jocić izvrstno podal Bobeku, ki je mimo vratarja plasiral žogo v kot. Nasprotniki je čedalje bolj napadali. Ostalo je še kakih deset minut. V tem času se je rezultat docela spremenil in korist Partizana in sicer na 6:3.

Gole za Partizan so dosegli: Bobek 3, Mihajlovič 2 in Zebec 1.

Poudariti je treba, da je tokrat v moštvi Partizana nastopil na mestu srednjega krilca Branko Zebec. Zamenjal je namreč Miro Jovanovića, ki je bil poskodovan na tekmi Partizan — Austria. Zebec se je izredno dobro izkazal, čeprav je imel prvi sebi srednjega napadalca nemške državne reprezentance, ki je pred

kratkim prvim nastopil na tekmi Portugalska — Zah. Nemčije. Razen Zebeča sta odlično igrala tudi Belin in Čajkovski.

Partizan bo na svoji turneji po Zahodni Evropi odigral zadnjo tekmo v Liegeu proti južnoameriškemu moštvu »New Wales old Boys« iz Rosarie. Tekma bo 19. januarja. Na lankoletni turneji

Zebec se je uveljavil kot odlični srednji krilec

po Južni Ameriki je to moštvo najhujše porazilo Partizana — s 4:0.

Razen te tekme bo Partizan nastopil 6. t. m. v Karlsruheu proti klubu »Kaiserslautern«, 12. v Amsterdamu proti mestni reprezentanci in 15. januarja v Luxemburgu. Tekmo v Milanu so odpovedali, ker Partizan ni mogel sprejeti ponudbe »Milana«, naj bi igrali 16. januarja — poprej se je namreč dogovoril za tekmo v Luxemburgu.

VESTI IN DOGODKI

Smislov vodi v Hastingsu

Hastings, 4. jan. V VI. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Hastingsu je velmojster Smislov danes z belimi remiziral s Pachmanom v 23. potezi po treh urah igre. Ostale partije še niso zaključene. Smislov je zdaj na četrta lestvice s 4,5 točke iz šestih partij.

Crvena zvezda v Argentini

Buenos Aires, 4. jan. (AFP). Argentinska nogometna federacija je dovolila nastop znamenitemu srednjemu napadalcu kluba »River Plate« Walteru Gomezu, ki so ga nedavno kaznovali, tako da bo Gomez igral na današnji tekmi proti beograjski Crveni zvezdi. Gomez je stalni član argentinske nogometne reprezentance in je najbolj popularen argentinski nogometaš. To bo prva tekma Crvene zvezde na španskoameriški turneji po Južni Ameriki. Turnirje bo bodo zvečer pod zarjometi. Drugo tekmo bo Crvena zvezda igrala v nedeljo 9. januarja v Buenos Airesu proti nemcu imenu vodilnih argentinskih klubov »Independente«.

Član I. italijanske nogometne lige »Udinese« gost Odreda

V nedeljo, dne 9. januarja bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti prijateljska nogometna tekma med članom I. zvezne italijanske nogometne lige »Udinese« iz Udina in ljubljanskim »Odredom«. Pričetek glavne tekme bo ob 14.15 uri, predtekme pa ob 12.15 uri.

Cene vstopnicam so: 100 dinarjev za prostoro na severnem in južnem delu stadiona, 80 dinarjev za prostoro na levi in desni strani od tribune ter 60 dinarjev za stolciša ob Titovi cesti.

TEKSTILNI TEHNIK dobi stalno zaposlitev v Tovarni pozamentarije »Traka — Mengeš« s pogojem, da obvlada normiranje in kalkuliranje. Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe je treba poslati na upravo podjetja.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

SPREJMEMO V SLUŽBO: ELEKTROTEHNIKA z najmanj petletno prakso DVA ELEKTROMOJSTRA z najmanj petletno prakso ali dovršeno elektro-mojstrsko šolo KLJUČAVNIČARJA ki je vešč izdelave orodja Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Pismene ali ustne ponudbe dostavite na naslov »Rempod« - Radio-elektro-mehanično podjetje - Cerkljevo

Sankaški šport se bo spet razživel

Na Gorenjskem je sankanje prav gotovo najstarejši zimski šport. V teh krajih se rado sankaja vse — staro in mlado. Posebno zanimanje za sankanje šport pa kažejo »odsulstenci« smučarji, ki se ne morejo več uspešno uveljaviti med mlajšim rodom.

Prve sankajske tekme pri nas v večjem obsegu so bile prirejene pred prvo svetovno vojno v Bohinjju na znani sankajski progi, ki je bila zgrajena po švicarskih načrtih na Ravnan nad Bohinjsko Bistrico. Sankajci so potem sicer še tekmovali, včasih zares, včasih za zabavo v raznih slovenskih zimsko-sportnih centrih in vaseh. Šele v zadnjih letih se je med našimi delavnimi ljudmi in mladino znova počelo zanimanje za sankajski šport. Sankajskih tekem, ki so jih prirejali gorenjski delovni kolektivi, se je udeleževalo veliko število navdušenih sankajcev.

Prireditelji letošnjega III. gorenjskega smučarskega zleta, ki bo v tekmovalnem delu 7. do 9. januarja, so hoteli zadostiti tudi željam mnogih sankajcev. Po 41 letih bodo letos prvi sankajske tekme na obnovljeni progi v Bohinjju. Sredstva, ki so bila potrebna za obnovo proge, sta dala Gorenjska smučarska podzveza in okrajni ljudski odbor v Radovljici. Bohinjju pa so občinski ljudski odbor in člani TVD Partizan prispeleli na pomoč z delovno silo. Obnovljena proga, ki je dolga preko 1500 m z višinsko razliko 250 m in predpisanimi petimi ostrimi ovinki, se med najboljše urejenimi v Srednji Evropi.

Prireditelji letošnjih sankajskih tekem v Bohinjju pričakujejo velik obisk tudi iz Trsta in Gorice, prav tako pa so se že prijavili sankajci iz

Avstrije. Prepričani smo, da bo to sankajsko tekmovalstvo obnovilo stare tradicije ne samo v Bohinjju, temveč tudi v drugih krajih Slovenije, kjer so pogolji za sankajski šport — v Kranju s Smarjenski gore, v Trzinu z Lomna, v Zirovnici od Valzovskega doma pod Stolom, na Javorniku s Primave, na Jesenicah s Planino pod Golico, v Kranjski gori z Trziška itd. Sankanje bo tako postalo množičen zimski šport.

Beseda o naših alpskih smučarkah

Nedvomno je v našem smučarskem sportu najbolj pereče vprašanje ženske alpske smučanje, ki vsa leta po volji samo životari in se v pogledu kvalitete kakor tudi manjvornosti noče nikakor premakniti z mrtve točke.

Vzroka za to sta v glavnem dva: malomarnost društev pri vzgoji alpskih tekmovalk in premajhna zainteresiranost Smučarske zveze za ta problem. Društva sama so posvečala vsa zadržanja leta največjo pozornost samo vrhunskim tekmovalkam, za naraščajočo, posebno pa še za ženske, pa se ni nihče brigal. S časom, ko so prenehale starejše tekmovalke nastopati, se je ta praznina vse bolj poznala in tudi danes spada večina naših najboljših tekmovalk med stare generacije, kvalitetnih mlajših, ki naj bi jih nadomestile, pa na žalost nimamo. Ali ni skrajna malomarnost, da imajo najmočnejša društva na Gorenjskem, kot Ljubelj iz Trziča, Jesenice in druga samo po eno ali pa kvečjemu dve tekmovalki v svojih vrstah. Zato ni prav nič čudno, če sta na lankoletnem mladinskem prvenstvu Slovenije in Idriji nastopili vsega skupaj samo dve tekmovalki. To nam da popolnoma jasno sliko, kje leži vzrok stagnacije.

Pred letošnjo tekmovalno sezono so na Smučarski zvezi Slovenije dokončno sklenili, da bodo letos povesliti glavno pozornost naraščajoči in masovnosti. Prva bodo morala prijeti za delo smučarska društva, ki naj skušajo v svoje vrste pritegniti čim več ženske mladine. Na razpolago naj jim dajo društvenega trenerja, da si bodo tako pridobile vsaj osnovno znanje. Nato pa bo šlo dolžnost Smučarske zveze, da te tekmovalke sberemo v skupen tečaj in jim da na razpolago dobrega trenerja.

Dokler pa ne bodo društva sama, kakor tudi Smučarska zveza pokazala več zainteresiranosti za alpske tekmovalke, bodo na Smučarski zvezi lahko zaman premišljevali, katero tekmovalko naj pošljejo na tekme v tujino, če slučajno dobijo povabilo, kot je bil to primer lansko leto.

Jare

DNEVNE NOVICE

VESTI IZ MARIBORA

Dežurna lekarna v sredo, 5. januarja 1955: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

KINO PARTIZAN: Ameriški film: »Harriet Craig«. UDARNIK: Angleški film: »Obrni ključ previdno«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sreda, 5. jan. ob 15: Twain-Blaž: »Kraljevič in berča«. Za šole.

CELJSKE VESTI

NESTNO GLEDALIŠČE CELJE Sreda, 5. jan. ob 20: John van Drueten: »Grlice glas«. Premierski abonma in izven

Vesti iz Kranja PRESERNOVO GLEDALIŠČE Sreda, 5. jan. ob 16: Oscar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantine«. Izven. Četrtek, 6. jan. ob 16: Oscar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantine«. Red C in izven.

DROBNI OGLASJI

CENTRALNI HIGIENSKI ZAVOD V Ljubljani sprejme v službo: zdravnika v odd. za zdravstveno vzgojo, zdravnika v ambulanto za profesionalne bolezni, dva zdravnika v Mikrobiološki laboratorij, administrativno moč in strojeopisko z znanjem stenografije. Reflektanti naj se javijo pisмено ali usno do dne 20. januarja 1955 v obcem oddelku zavoda, kjer bodo prejeli podrobnejša pojasnila. C 33

TRAKTORISTA »B« kategorije, išče Kmetijska zadruga Polje ob Sotli. Nastop takoj. Javiti se naslovu. C 33

DROBILEC ZA KAMENJE kupimo all vzamemo na posodo. Ponudbe z navedbo kapacitete in cene pošljite na naslov: Kmetijska šola Lože pri Vipavi. C 33

SPECIÁLNI STROJ za šivanje perila (za lukanje) in brzovalni stroj z dvema iglama, kakor tudi druga specialne stroje za šivanje perila kupi Tisa, krojaška zadruga v Adl. Ponudbe pošljite na naslov zadruga 6332

NOJEVA PERESA, bela, kupimo. — Ekonomat SNG, Prešernova 13. C 29

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »TRIGLAV«

Angleški film »Prebrisane« (»Pozivnica«) Tednik. V glavnih vlogah Alec Guinness, Glynis Johns, Valerie Hobson in Petula Clark. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KONCERTI

Akademija za glasbo priredi javni nastop slušateljev II. oddelka za solopetje iz razreda red. prof. Fr. Schifferja v četrtek, 6. jan. ob 20 v Mali dvorani Slov. filharmonije. Nastopijo slušatelji: Jerica Ferluga, Dana Holz-Ročnikova, Jasna Štigličeva in Avgust Žiljavič. Vstopnice v koncertni poslovalnici, Trg revolucije.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Sreda, 5. jan. ob 20: B. Shaw: »Candida«. Abonma E. Četrtek, 6. jan. ob 20: Goldoni: »Lažnik«. Abonma U.

OPERA Sreda, 5. jan. ob 19.30: Gounod: »Faust«. Abonma red B. Četrtek, 6. jan. ob 19.30: Hristić: »Ohridska legenda«. Zaključena predstava za ZŠJ.

Petek, 7. jan. ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Gostovanje Rudolfa Francja. Abonma red G.

Opozorilo abonment red G in B! Sprememba repertoarja v Operi: danes bo za red B uprizorjena opera »Faust«, abonenti reda G pa dobijo predstavo v petek, 7. jan. »Ples v maskah«. Za red K bo predstava prihodnji teden.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Četrtek, 6. jan. ob 20: Norman Krasna: »John v zadržki«. Abonma TSS I.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sreda, 5. jan. ob 18: Gerner: »Pepelka«, pravljica igra z godbo, petjem in plesom, popoldanska predstava.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za sredo, 5. januarja Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00. 5.00—6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Pohorski fantje poje in igra (Prenos iz Maribora) — 7.10 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev — 12.00 Kmetijska univerza: Inš. Miran Veselič: Problemi in razvojne možnosti našega vinogradništva — 12.15 V tričetinskem taktu — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Glasbena medigra — 11.15 Solska ura za višjo stopnjo: a) Giordano Bruno (zgodovinska slika); b) To in ono o naših krajevnih imenih (novitve) — 11.45 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev — 12.00 Kmetijska univerza: Inš. Miran Veselič: Problemi in razvojne možnosti našega vinogradništva — 12.15 V tričetinskem taktu — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Jezikovni pogovori (ponovitev) — 13.15 V Gledališču in filmu: Pavle Golobič: Novi filmi — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lohka glasba — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo: Dragutin Horkeč: Nenavadno srečanje (dramatizirana zgodba o srečanju tehnike s starovernim čud) — ponovitev — 16.00 Glasbena medigra — 16.10 Utrinki iz literature: W. Bergengrin: Sladka mladost — 16.30 Zeleni ste — poslušatelj — 17.10 Naši solisti pred mikrofonom — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 Glasbeni mozaič — 18.30 Mednarodna radijska univerza — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 G. Puccini: Madame Butterfly, opera v treh dejanjih — 22.30 Plesna glasba — 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00 Oddaja za tujino — na valui 327,1 m (Prenos iz Zastreba).

KINO »SLOGA«

Premiera francoskega filma »AFERA MAURIZIUS« in tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri je matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9.30—11 ter od 14 dalje. Za matinejo pa od 9 dalje. V glavnih vlogah Eleonora Rossi-Drago in Charles Vanel.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film »Prebrisane« (»Pozivnica«) Tednik. V glavnih vlogah Alec Guinness, Glynis Johns, Valerie Hobson in Petula Clark. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film »Prebrisane« (»Pozivnica«) in tednik. V glavnih vlogah Alec Guinness, Valerie Hobson, Glynis Johns in Petula Clark. Režija Ronald Neame. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »UNION«

Premiera nemškega »barvnega« filma: »Zemlja smehljaj«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Nastop dresiranih slovonov in artistov. Predstavi ob 17 in 20. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 15 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film »KAPITAN KIDO« Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavnih vlogah Barbara Britton in Charles Laughton. Prodaja vstopnic od 9.30—11 ter od 14. ure dalje.

KINO »SLOGA«

Premiera francoskega filma »AFERA MAURIZIUS« in tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri je matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9.30—11 ter od 14 dalje. Za matinejo pa od 9 dalje. V glavnih vlogah Eleonora Rossi-Drago in Charles Vanel.

Prodamo:

vitrine, primerne za razstave in muzeje

Naslov v upravi »Ljudske pravice«

Umrlj so v Ljubljani

Falon Roza, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.

DELOVNI KOLEKTIV TITOVH ZAVODOV »LITOSTROJ« IN SINDIKALNA PODRUŽNICA SPOROČATA ZALOSTNO VEST, DA JE PO TEŽKI BOLEZNI UMRL ČLAN NAŠEGA DELAVSKEGA SVETA, NAŠ VESTEN DELAVEC IN DOBER TOVARIS

KAMNIKAR IVAN-MATIČEK

REZERVNI OFICIR, NOBILEC SPOMENICE, PARTIZANSKE ZVEZDE III. REDA, REDA HRABROSTI, ZASLUGE ZA NAROD II., ORDENA BRATSTVA IN EDINSTVA II. PRILJUBLJENEGA POKOJNIKA BOMO OHRANILI V NAŠEM KOLEKTIVU V NAJLEPŠEM SPOMINU.

Človek, ki ga ni bilo

Neutrudljivo smo se ukvarjali s pripravami, čeprav še nismo dobili dokončnega dovoljenja za našo operacijo. Potem ko so načelniki štabov proučili pismo sira Archibalda Neyja, so načelno v to privolili. Tedaj smo napeli vse sile, da bi pristojni organi izrekli svoje dokončno mnenje. Naše koristi so v tej fazi neogibno zadevale na ovire. Načelniki štabov so se pač obotavljali, da bi se vezali na obvestila, ki jih bodo Nemci prejeli v pismu, ker bi se utegnili naša strategija spremeniti, kar bi se, mimogrede rečeno, ne zgodilo prvokrat, na drugi strani pa smo morali zadevo urediti tako, da bi prišlo pismo v Španijo do začetka maja, če naj bi operacija količkaj pomenila. Nemški obveščevalni službi smo morali časovno omogočiti, da bi opravila potrebno preverjanje in se prepričala o pravilnosti dokumentov, potlej pa sporočila svoje mnenje in ugotovitve operativnemu štabu. Potem bi operativni štab potreboval nekaj časa, da bi opravil svoje delo in razporedil svoje sile na napačna mesta. Če smo hoteli, da bi ne

»Major Martin« se pripravlja na vojno

Prpriave so že toliko napredovale, da bodo truplo z vsemi dokumenti v žepih kmalu spustili v morje

biti naši napori zaman, saj ni bilo izključeno, da bi našel truplo kak Nemcem naklonjen Španec in dokumente bi nam vrnil nedotaknjene. Predsednik vlade je razumel, da ta nevarnost ni posebno velika, in tako je smeje odgovoril:

»Ne uvidim, da bi nas to oviralo. Saj lahko poskus zmeraj ponovimo.«

Tako smo dobili proste roke, le generala Eisenhowerja bi morali obvestiti o našem načrtu. Če bi imel pomisleke, ali če bi nastala v strategiji kaka sprememba, preden bi truplo spustili v vodo, bi lahko operacijo odgodili.

NEPRIJETEN DEL POSLA

Medtem smo morali opraviti najneprijetnejši del posla, namreč pripraviti truplo, da bi ga

da Billa Martina poznamo že od njegovega detinstva. Zelo nas je zanimal potek njegove ljubezni in njegovih denarnih težav. Rad bi rekel, da ga mi, ki smo ga ustvarili, poznamo, kakor pozna oče svojega sina, toda to ne bi bilo točno. Poznali smo ga mnogo bolj, kakor pozna večina očetov svoje sinove, kajti če smo ga hoteli ustvariti, smo morali poznati sleherni njegovo misel in reagiranje na vsak dogodek, ki bi se lahko pripetil v njegovem življenju.

Zato smo neradi hodili tja, kjer je ležalo truplo v ledenici, z Georgom pa sva morala k truplu trikrat. Prvič sva ga vznemirila, ko sva ga skušala fotografirati. To priložnost sva izkoristila, da sva dobila mero za obleko, zlasti pa, da sva ugotovila številko njegovih čevljev. Potlej sva mislila, da bo pametno, če ga spet obiščeva in oblečeva tako, da bo povsem pripravljen na pot, če bi se kaj nenadoma zataknilo in če ne bi utegnili odstraniti ovire. In dobro je bilo, da smo tako ravnali, ker smo na neko podrobnost povsem pozabili.

Rekel sem »leži odrevenelo in zmznjeno«. Zavedala sva se, da bo težko povsem obleči odrevenelo truplo. Zato sva preverila to možnost. Ko sva slekla, sva spoznala, da bova sicer imela težave, da pa bova vendarle oblekla. Pozabila pa sva na čevlje.

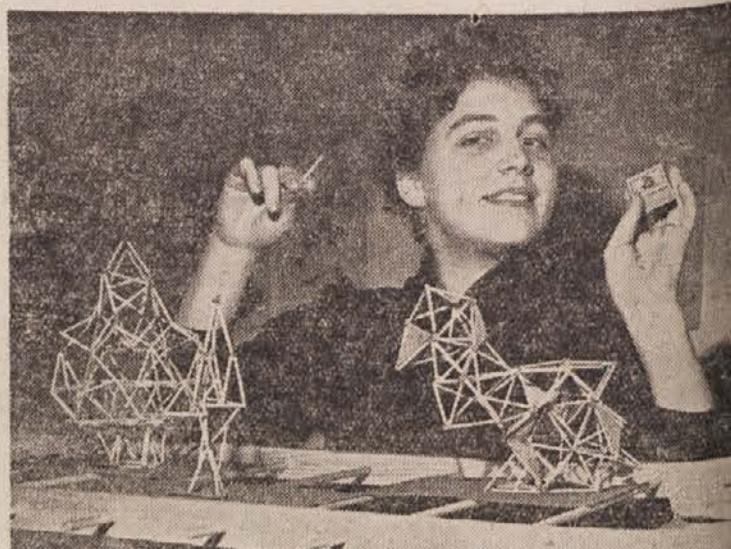
Da boste razumeli naše težave,

poskusite obuti čevlje tako, da ukriivate prste in dvignete stopalo tako, da je pravokotno z nogo, pa boste videli, da jih ni moč obuti. To je bila torej največja ovira. Razen tega sva vedela, da bo začelo truplo hitro razpadati, če bo zdaj zmznjeno, zdaj spet položeno na toplo, da bi se od-tajalo. Če bi tako ravnala z njim, bi utegnla onemogočiti vse, kar je pričakoval Bernard Spelsbury. Kaj naj torej storiva? Iznemada sva se spomnila, kaj je treba storiti. Vzela sva električno peč in segrevala samo stopala in členke. Potem sva hitro, toda previdno, oblekla truplo in ga odnesla nazaj v ledenico.

KONČNI SEZNAM

Naš tretji obisk je bil v soboto, 17. aprila 1943, ob šestih zvečer, ko sva hotela »majorja Martina« odpeljati na podmornico. Najprej sva mu položila v žep osebna pisma in denarnico z dokumenti, potlej sva jim pa priložila običajne drobnarije, ki jih nosi človek pri sebi ali pa jih nehotе zbere v žepih. Končni seznam je bil dokaj prepričljiv:

dve ploščici za ugotovitev identičnosti »Major mornariške pehotne W. Martin«, privezani s trakom na naramnice, srebrn križec s srebrno verižico okrog vratu. Zapetna ura. Denarnica, v kateri so: zaročenkina slika, pola pošt-nih znamk (dve odtrgani). Dvoje pisem od zaročenke. Medaljon s podobo sv. Kristofa. Vabilo v klub (v celofanskih platnicah). Prepustnica komande kombiniranih operacij. Osebna izkaznica, ki jo je izdala admiraliteta. Odtrgan gornji del pisma. Denarnica s petimi funtsterlingi in še nekaj drugih drobnarij, raznih vstopnic, pisem itd.

On dan je bila v Düsseldorfu odprta kaj nenavadna razstava. Na njej so prikazali izdelke učencev tamošnje obrtne šole, in sicer izključno like, napravljene iz zlepljenih vžgalic. Kot kaže naša fotografija, se pri takšnem delu lahko fantazija močno sprosti.

Sin Oscarja Wilda piše O SLAVNEM OČETU

Nedavno so v ulici Tate v Londonu odkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je živel v 19. stoletju pisatelj Oscar Wilde. Viktorijanska doba s svojo puritansko moralno in neizprosnostjo je Wilde kaznovala zaradi njegovih protinarnih naglajn ne samo sodno, temveč ga je tudi potem, ko je prišel iz zapora, izobčila iz družbe.

Nedavno je Wildov sin, Vyvyan Holland, ki spriče očetove tragedije ni smel nositi imena svojega slavne očeta, objavil knjigo z naslovom: »Sin Oscarja Wilda«. V tej svoji knjigi govori Wildov sin brez usmiljenja do samega sebe in z resno občutljivostjo na pragu starosti. Njemu je zdaj namreč 68 let.

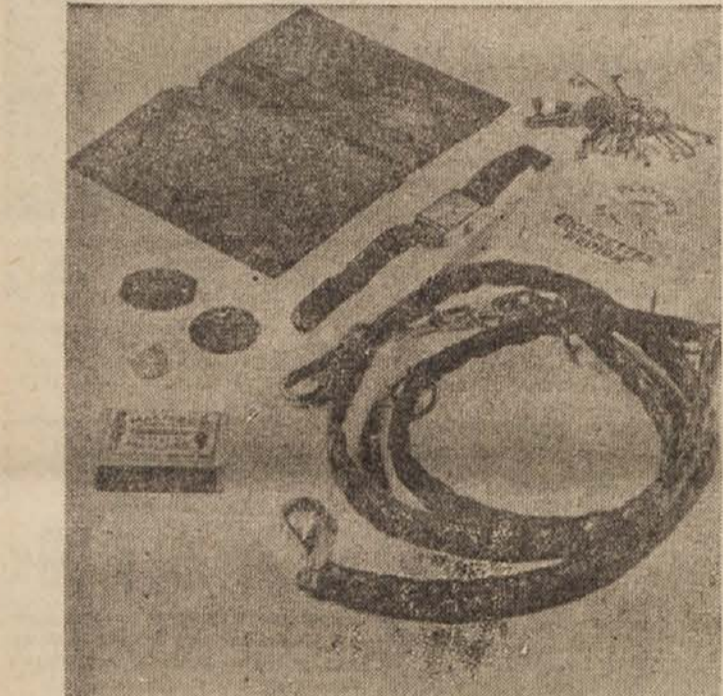
knjigi spomine na svojo neveselo preteklost. O očetu piše: »Spominjam se ga kot namejanega velikana, brezhibno običenega, ki se je igral z menoj in bratom v otroški sobi in ki je dišal po kolonjski vodi in tobaknem dimu. Ko je šlo njegovo življenje h kraju, je stalno mislil na nas. Vse, kar so po smrti O. Wilda je umrli 30. novembra 1900, star 46 let) našli pri njem in kar ga je moglo spominjati na nas, je bila fotografija iz detinstva. Tisti, ki so bili pri njem ob smrtni uri, pravijo, da je jokal, ko je mislil na to, kako je škodoval sebi in svojem.«

Tako se je številnim knjigam o Oscarju Wildu pridružila še ta, ki jo je napisal njegov sin.

MALI LEKSIKON

Ali je praksa Pariške komune potrdila teorijo njenih voditeljev?

Člani Pariške komune so se delili na večino, »blankiste«, in manjšino, sestavljeno iz članov mednarodnega delavskega združenja, večidel pristavev Proudhove socialistične šole. Napačne teorije prvih in drugih so znatno pripomogle k razpadu Pariške komune. Njihove številne in uspešne akcije pa so v glavnem nasprotovale njihovi žolski doktrini Proudhonovi, katerih učitelj je sovrvalil združenje, so sodelovali pri urejanju enega najvažnejših ukrepov Komune o organizaciji težke industrije in manufakture, sloneči na načelu združevanja delavcev. Zato je bila komuna grob Proudhonove šole socializma, kakor je rekel Engels. Tako je Pariška komuna v praksi ovrgla napačno teorijo nekaterih voditeljev blankistov in proudhonovcev ter potrdila točnost Marxovega in Engelsovega znanstvenega socializma.

Predmeti, s katerimi je bil opremljen »major Martin«

utrčili Sicilije, nam ni kazalo čakati, kdaj bo utrjevanje končano.

PRIVOLITEV PREDSEDNIKA VLADE

Načelniki štabov so razumeli to potrebo in naposled privolili s pogojem, da bo najprej o vsem obveščen predsednik vlade. Ko so ga opozorili, da je nekaj nevarnosti, da bi Sicilija preveč stopila v ospredje, če bi se operacija ponesrečila, je odgovoril kot rečeno: »Ne uvidim, da bi nas to kaj oviralo. Samo največji tepec ne bo vedel, da gre za Sicilijo.«

Menili smo, da bi moral biti tudi on obveščen, da bi utegnili

spustili v morje. To delo se nam je na vso moč upiralo. Čeprav smo bili prepričani, da bo storilo truplo naši domovini veliko uslugo, nam je bilo težko motiti ga v njegovem miru. Razen tega nas je prevzelo neko čudno duševno stanje, kadarkoli smo zagledali truplo, kako leži odrevenelo in zmznjeno. Za nas je bil postal major Martin povsem živa oseba. Zdelo se nam je, da je naš najboljši prijatelj. Sicer pa mora biti človek zelo strog s prijateljem, da lahko prebira njegova ljubavna in druga povsem osebna pisma, ki jih dobiva od svoje zaročenke in očeta. Dobili smo vtis,

Še nekaj kosti pekinškega človeka

Radio Peking je v torek poročal, da so našli kitajski znanstveniki še nekaj kosti pekinškega človeka, ki je živel pred 500.000 leti. Paleontolog dr. Jung Chung Čien je poročal o teh odkritjih na sestanku znanstvenikov, ki je bil pred dnevi v Pekingu ob 25-letnici odkritja prve lobanje pekinškega človeka. Izjavil je, da so strokovnjaki, ki proučujejo prvo najdbišče, našli razen treh zob tudi dve kosti.

Dr. Pej Veng Čeng, ki je leta 1929 prvi našel kosti iz lobanje,

se je udeležil sestanka in predaval na njem o paleolitski kulturi na Kitajskem. Kost pekinškega človeka so našli v Čukutijenu, 20 milj jugozahodno od Pekinga.

Birokrati pa taki

Svetovni rekord v birokratski počasnosti so prav gotovo dosegle oblasti na Siciliji. Le-te so šele zdaj začele vračati škodo, ki so jo napravile čete iz Neaplja leta 1860 v boju proti Garibaldiju.

V poštev za odškodnino je prišlo devet starih ljudi. Le-ti bodo prav gotovo razočarani: na račun odškodnine bodo dobili samo — 70 centesimov!

»Tako, midva sva opravila! Če me boš hotela še kdaj videti, boš morala plačati vstopnino.«

NA SLEDI

PO PRIPOVEDOVANJU JANEZA KLEMENČIČA: BROADR IN JEZERNIK

61. Činč in Jože sta že planila skozi vrata. Na drugi strani ceste je stal triat pes, mešanec. Jože ga je opazoval. Ne, pes je sam. Gospodarja ni x njim in sodeč po njegovem obnašanju pes tudi nikogar ne pričakuje. Zdaj je počasi stekel okoli vogala. Stopila sta za njim in mu slečila po prašnih predmestnih cestah. Od nekod se mu je pridružil še on pes, s katerim sta se podila zdaj v to, zdaj v drugo smer. Naenkrat ju je zmanjkalo, kakor da sta se udrila v tla. Iskala sta še kake pol ure, potem pa sta se navolčala in vrnila.

62. Ves teden je porabil Jože vsak svoj prosti čas za to, da je hodil po predmestju in iskal tistega psa. Toda, kakor da se je vse zaklelo proti njemu, psa ni bilo nikjer. Tudi ni nihče vedel, kje imajo takega psa, kot ga je iskal Jože. Bilo je, da bi človek skočil iz kože! Zdaj se mu je že sanjalo o njem. Promotaval so jo po postelji in v sanjah grabil mešanca za rep, ko ga je nekoga jutra dežurni vrgel iz postelje. »Jože, spet se je pojavil tisti tvoj neznanec s psom. Pohiti, morda boš imel zdaj več sreče!«

63. Med vožnjo so Jožetu povedali, kaj se je zgodilo. Neznanec je ustavlil blagajnika gasilskega društva, ki je nosil v aktovki izkupiček veseličice. Iztrgal mu je aktovko iz rok in ga hotel udariti po glavi. Toda blagajnik je bil urnejši. Sprotno se je izognil udarcu in z vso silo mahnil nasprotnika po nosu. Spoprijela sta se in blagajnik ga je že držal za vrat, ko je nenadoma planil nanj velik pes, ga podri na tla in ga začel gristi. Na njegovo vpitje so prihiteeli ljudje, pred katerimi sta neznanec in pes takoj pobegnili.

64. Na srečo je bil med ljudmi, ki so prihiteeli na pomoč, tudi nekdo, ki se je spomnil, kakšno važnost utegnejo biti sledovi, in je ukrenil vse potrebno, da jih niso zamešali. Niti pol ure pri njih ustavlil avto. Činč je skočil ven in začel krožiti na mestu, kjer sta se ruvala napadalec in blagajnik gasilskega društva. Že je napel jermen in potegnili Jožeta za soboj. Toda kmalu se je ustavlil tam, kjer so blagajnika naložili v rešilni avto. Jože je odkimal. Vrnila sta se in iskala znova. Naenkrat je pes hripavo zajal in planil naprej. Zavohal je pravo sled.